

ارزیابی میزان تحقق اهداف و عملکرد برنامه ششم توسعه:

اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی

اوشین کالایی

بهار ۱۴۰۰

عوامل موثر بر انتخاب پارادایم های حاکم بر برنامه های توسعه کشور

❖ **الزامات** متاثر از **اسناد بالادست** از جمله الگوی توسعه اسلامی ایرانی - قانون اساسی - سند چشم انداز توسعه کشور - کلیه سیاستهای کلی نظام، ناظر بر برنامه های توسعه کشور، و ...

❖ **تأثیر برنامه های قبلی و تعهدات ایجاد شده** گذشته

❖ **تأثیر متغیرهای خارج از کنترل دولت** مثل قیمت نفت، تحریم اقتصادی، تشنج های سیاسی، اجتماعی و منطقه ای

❖ **تأثیر طرح ها و برنامه های اجرایی همزمان با برنامه های توسعه** (برنامه تعدیل اقتصادی همزمان با برنامه اول - طرح ساماندهی اقتصادی همزمان با برنامه دوم توسعه - طرح تحول اقتصادی همزمان با برنامه چهارم و پنجم توسعه)، و ...

آسیب شناسی ساختار حاکم بر تدوین برنامه ششم توسعه

- ❖ تمرکز گرایی در نظام برنامه ریزی ایران.
- ❖ کم توجهی به مشارکت و نقش فعالان بخش خصوصی و نهادهای مدنی، هولدینگ ها و بنیادهای بزرگ اقتصادی عمومی غیر دولتی در فرآیند برنامه ریزی
- ❖ گسیختگی و ناهماهنگی نظام تهیه، تصویب و نظارت بر برنامه های توسعه
- ❖ عدم وجود تعامل مناسب بین قوای کشور به ویژه مجلس و سایر نهادهای مختلف طی فرآیند برنامه ریزی (تدوین تا نظارت)
- ❖ وجود مسائل و مشکلات متعدد در نهاد متولی برنامه ریزی و برجسته بودن دیدگاه تخصیص بودجه
- ❖ در دهه اخیر، مفهوم برنامه ریزی به مثابه تخصیص بودجه پنجساله، با رقابت بخش ها برای اخذ منابع بیشتر، پنداشته شده است. در نتیجه، برخی از برنامه ها به صورت انبوهی از ارقام و اعداد درآمده و حفظ سازگاری بین اجزاء انبوه اطلاعات، بسیار دشوار و حتی غیر ممکن بوده است.
- ❖ عدم استقرار نظام برنامه ریزی مبتنی بر آینده پژوهی

آسیب شناسی ساختار حاکم بر تدوین برنامه ششم توسعه

❖ عدم وجود تعامل مناسب بین **کارشناسان تدوین کننده سیاست های کلی و لایحه برنامه توسعه**: در برنامه های توسعه، سیاست های ابلاغی توسط مقام معظم رهبری یکی از چارچوب های اصلی تعیین اهداف کلی برنامه بوده است. اما در عمل فرآیند تدوین سیاست های کلی از مجرای مجمع تشخیص مصلحت نظام و نظام برنامه ریزی از هم گسسته بوده است.

عموماً برنامه های قبلی بشکل **جامع** تهیه شده اند و از اینرو دچار مشکلات ذیل بوده اند:

❖ **بدلیل گستردگی مطالب و حوزه های مشمول، تضمینی برای ارتباط منسجم بین اهداف کلان، بخشی و منطقه ای در آن وجود نداشته است.**

❖ **عدم امکان پوشش کامل تمامی مطالب توسط منابع مالی پیش بینی شده در برنامه**

❖ **تردید جدی در وجود ارتباط منسجم بین اجزاء مختلف برنامه بگونه ای که توأمان یک هدف مشخص را دنبال نمایند.**

❖ **کاملاً مشخص است که ارائه جداول گسترده و اهداف ثابت در برنامه ها، کمکی به موفقیت برنامه ها نمی نماید. بلکه حدی از اهداف باید در برنامه قرار گیرد که مسیر حرکت کشور را از ابعاد مختلف نشان دهد.**

❖ **عدم تعبیه تمامی وسایل لازم برای دستیابی به اهداف در برنامه**

جدول مقایسه میانگین عملکرد برخی از شاخص های اقتصادی در برنامه های توسعه بعد از انقلاب

برنامه پنجم		برنامه چهارم		برنامه سوم		برنامه دوم		برنامه اول		شرح
عملکرد سه سال اول	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	
-۲	۸	۴,۴	۸	۶,۱	۶	۳,۲	۵,۱	۷,۴	۸,۱	رشد اقتصادی (درصد)
-۱۲	۱۱,۲	۵,۶	۱۲,۲	۱۰,۷	۷,۱	۸	۶,۲	۹,۲	۱۱,۶	رشد سرمایه گذاری (درصد)
۲۳۰	۱۱۳۵	۸۵	۸۹۷	۵۸۹	۷۶۵	۲۶۳	۴۰۴	۳۸۴	۳۹۴	اشتغال جدید (هزار نفر)
۱۲,۱	۱۰,۴	۱۱,۱	۱۱	۱۲,۳	۱۲,۶	۱۳,۱	۱۲,۶	۱۱,۵	۱۳,۴	نرخ بیکاری (درصد)
۲۶	۲۱,۴	۲۸	۲۰	۲۸,۹	۱۶,۴	۲۵,۵	۱۲,۵	۲۵,۱	۸,۲	نقدینگی (درصد)
۲۴,۵	۱۲,۸	۱۵,۴	۹,۹	۱۴,۱	۱۵,۹	۲۵,۶	۱۲,۴	۱۸,۹	۱۴,۴	تورم (درصد)

ماخذ: قوانین برنامه های توسعه بعد از انقلاب. بانک مرکزی و مرکز آمار ایران

برنامه‌های توسعه از نظر حقوقی، سازمانی، ساختاری، ارتباط برنامه و بودجه و شیوه تأثیرگذاری آن‌ها

۱. برنامه / اجزا	۲. صورت حقوقی برنامه	۳. صورت سازمانی برنامه	۴. صورت ساختاری برنامه	۵. رابطه برنامه و بودجه	۶. شیوه تأثیرگذاری برنامه
برنامه‌های عمرانی پیش از انقلاب (۱۳۴۰-۱۳۲۷)	تهیه توسط هیئت دولت / سازمان برنامه تصویب توسط مجلس	طراح و مجری پروژه‌های عمرانی مستقل از دولت (۱۳۳۹-۱۳۲۸) / زیرمجموعه نخست‌وزیری (۱۳۴۰-۱۳۳۹)	مجموعه طرح‌ها	جدایی بودجه عمرانی از بودجه جاری (نظارت برنامه بر بودجه عمرانی)	اجرای طرح‌های عمرانی (تهیه زیرساخت و صنایع مؤثر بر سایر بخش‌ها و اهداف کلان مانند رشد)
برنامه‌های عمرانی جامع پیش از انقلاب (۱۳۵۷-۱۳۴۱)	تهیه توسط سازمان برنامه تصویب در مجلسین (شورای ملی و سنا) (تشبیهت صورت حقوقی برنامه در قانون برنامه و بودجه ۱۳۵۱)	طراح و ناظر برنامه جامع عمرانی طراحی و نظارت بر بودجه‌ریزی نظارت بر پیروی بودجه از برنامه	برنامه جامع (هدف‌گیری اهداف کلان اقتصادی مانند رشد و نسبت سرمایه‌گذاری به تولید) روش: عمدتاً سرمایه‌گذاری‌های عمرانی	تهیه بودجه و برنامه توسط سازمان برنامه (تلاش برای تبعیت بودجه‌ریزی از برنامه‌ریزی)	کنترل منابع و مصارف بودجه و نیز شاخص‌های کلان (نسبت پس‌انداز به درآمد و...) برای دستیابی به اهداف کلان ایجاد هماهنگی در سیاست‌ها از طریق ترکیب شورای اقتصاد و ارکان برنامه
دهه اول انقلاب (دوره جنگ تحمیلی)	عدم تصویب برنامه تهیه شده ۱۳۶۱ تصویب برنامه شرایط ویژه اقتصادی توسط شورای اقتصاد	طراح و ناظر بودجه‌ریزی معاونت نخست‌وزیری (۱۳۶۴-۱۳۶۰) وزارت برنامه و بودجه (۱۳۶۸-۱۳۶۴)	«برنامه شرایط ویژه» محدود به اهداف کوتاه‌مدت و کنترل منابع و مصارف بودجه	اولویت تنظیم بودجه	کنترل منابع و مصارف بودجه
برنامه‌های توسعه اول تا سوم (۱۳۶۸-۱۳۸۳)	تهیه توسط سازمان برنامه تصویب توسط هیئت دولت و مجلس (شورای نگهبان)	معاونت رئیس‌جمهور طراح و ناظر بودجه‌ریزی و برنامه‌ریزی	برنامه جامع (اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی)	تهیه بودجه و برنامه توسط سازمان برنامه (تلاش برای تبعیت بودجه از برنامه)	کنترل منابع و مصارف بودجه برای دستیابی به اهداف کلان (به‌ویژه در طرح‌های عمرانی)
برنامه‌های توسعه چهارم تا ششم (۱۴۰۰-۱۳۸۴)	تهیه توسط سازمان برنامه (برپایه سیاست‌های کلی ابلاغی مجمع تشخیص مصلحت) تصویب توسط هیئت دولت، مجلس (شورای نگهبان) و مجمع تشخیص مصلحت دخالت نسبی مجلس در تهیه برنامه (به‌دلیل احکام متعدد پیشنهادی مجلس)	معاونت رئیس‌جمهور (۱۳۸۵-۱۳۸۴) - (۹-۱۳۹۳) انحلال (۱۳۹۳-۱۳۸۶) و انتقال وظایف به معاونت هماهنگی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور طراح و ناظر بودجه‌ریزی و برنامه‌ریزی (بعز دوره انحلال)	برنامه جامع	فقدان تنظیم رابطه در دوره انحلال سازمان برنامه (۱۳۹۳-۱۳۸۵) نامشخص بودن نحوه نظارت در دوره احیای سازمان (۹-۱۳۹۳)	به‌دلیل عدم موافقت دولت‌ها با برنامه‌های چهارم تا ششم، این برنامه‌ها به‌نوعی فاقد سازوکار تأثیرگذاری مشخص محسوب می‌شوند

تحولات کلان اثرگذار بر اجرا و عملکرد برنامه‌های توسعه

برنامه / اجزا	بازه زمانی	تحولات خارج از برنامه	پیامدها برای برنامه‌ریزی
تحولات کلان دوره انقلاب (مؤثر بر برنامه‌ریزی)	۱۳۵۸	تغییر ساختار قانون اساسی (وظایف رفاهی گسترده‌تر دولت) ملی شدن صنایع بزرگ فرار وابستگان رژیم سابق و انتقال اموال آنها به نهادهای انقلابی	گسترده شدن ابعاد برنامه‌ریزی (اضافه شدن احکام اجتماعی و فرهنگی به برنامه، افزایش حجم بخش عمومی در قالب شرکت‌های دولتی) / محدود شدن دامنه اختیارات برنامه در ساختار سیاسی جدید
	۱۳۶۸	تبدیل ساختار اجرایی از پارلمانی به ریاستی (اتحلال نخست‌وزیری) شکل‌گیری مجمع تشخیص مصلحت	امکان تقابل دولت و مجلس بر سر برنامه کاهش دامنه تأثیرگذاری برنامه (انتقال بخشی از اختیارات به مجمع)
دهه اول انقلاب (۱۳۶۸-۱۳۵۷)		وقوع جنگ تحمیلی شوک نفتی (کاهش قیمت نفت)	اهمیت یافتن برنامه در کنترل شرایط بحران
برنامه‌های توسعه اول تا سوم (۱۳۶۸-۱۳۸۳)	۱۳۶۸-۱۳۷۷	تغییر قطب‌بندی در جهان (تغییرات ایدئولوژیک) توسعانات بازار نفت (افزایش و کاهش درآمدهای نفتی) بدهی خارجی	اجرای محدود برنامه و تمرکز بر اجرای برنامه تعدیل ساختاری جهش منابع و کاهش آن (کمبود منابع برای پیش بردن برنامه) کمبود منابع دلاری (توقف نسبی اجرای برنامه)
	۱۳۷۷-۱۳۷۹	کاهش شدید درآمدهای نفتی	توقف نسبی اجرای برنامه
	۱۳۷۹-۱۳۸۴	افزایش درآمدهای نفتی کسری بودجه مزمن	افزایش منابع اجرای برنامه تداوم تورم‌های دورقمی و اختلال در برآورد منابع و تأخیر در بهره‌برداری پروژه‌های عمرانی
	۱۳۸۴-۱۳۹۰	تمایل دولت به اتخاذ سیاست‌های اقتصادی - اجتماعی طرح شده توسط هیئت دولت به‌جای برنامه (مسکن مهر، سهام عدالت، بنگاه‌های زودبازده، سهمیه‌بندی بنزین، هدفمندی یارانه‌ها)	بی‌اثر شدن برنامه
برنامه‌های توسعه چهارم تا ششم (۱۳۸۴-۱۴۰۰)	۱۳۹۰-۱۳۹۲	تشدید تحریم‌های بین‌المللی	کنار گذاشته شدن برنامه به دلیل عدم تناسب با شرایط ویژه اقتصادی وضعیت تعلیق
	۱۳۹۲-۱۳۹۴	مذاکرات برجام	
	۱۳۹۴-۱۳۹۷	امضای برجام کاهش قیمت نفت	امکان صادرات مجدد نفت و کاهش تاطمیناتی‌ها، ایجاد زمینه برای پیگیری مجدد برنامه کاهش درآمدهای دولت برای دستیابی به اهداف برنامه
	۱۳۹۷-۴	برقراری تحریم‌های یکجانبه آمریکا	ایجاد ساختارهای جدید تصمیم‌گیری (شورای هماهنگی اقتصادی سران سه قوه) و در دستور کار قرار دادن سیاست‌های جدید (به‌جای احکام برنامه)

شرایط محیطی حاکم بر تدوین قانون برنامه ششم توسعه

❖ وضعیت رکودی حاکم بر فعالیتهای اقتصادی در ابتدای تدوین برنامه

❖ درگیر بودن با مسائل به جا مانده از قبل اقتصاد؛ نظیر قانون هدفمندی یارانه ها،

وجود بدهی های بالای دولت، طرح های نیمه تمام زیاد، محدودیت در منابع مالی،

بحران در حوزه بانک و حجم بالای معوقات بانکی

❖ شرایط نامناسب منطقه از نظر درگیری ها و رقابت های شدید منطقه ای

❖ شرایط دوران پس از تحریم ها (اجرائی شدن برجام) و لزوم توجه به آن

رویکرد اصلی ، حد تفصیل و جایگاه آمایش در برنامه ششم توسعه

- رویکرد اصلی برنامه ششم :

✓ جامع نگر با نگاه ویژه به موضوعات خاص

- حد تفصیل برنامه :

✓ برای هر یک از موضوعات کلیدی برنامه تا حد برنامه عملیاتی

✓ برای بخش / فرابخش در حد برنامه راهبردی

- جایگاه آمایش سرزمین و برنامه ریزی منطقه ای در برنامه ششم :

✓ رویکرد تدوین برنامه با تکیه بر ضوابط ملی آمایش سرزمین قرار گیرد.

✓ برش استانی برنامه عملیاتی موضوعات کلیدی (پروگرامهای ویژه)

✓ برش استانی پروگرامهای بخشی

اقتصاد کلان

ماده ۳- به منظور دستیابی به رشد اقتصادی متوسط سالانه هشت درصد (۸٪) و ضریب

جینی (۰.۳۴) در سال پایانی برنامه، اهداف کمی کلان و بخشهای اقتصادی به تفکیک

جداول (۱)، (۲) و (۳) تعیین می شود:

بخش اول: اقتصاد کلان (اهداف کمی) – ادامه

تولید ناخالص داخلی و ارزش افزوده بخش‌های اقتصادی در برنامه ششم توسعه

سال	واحد	کشاورزی	نفت	معدن	صنعت	آب و برق و گاز	ساختمان	حمل و نقل و انبارداری	ارتباطات	سایر خدمات	جمع
۱۳۹۴ (سال پایه)	هزار میلیارد ریال به قیمت ثابت ۱۳۸۳	۱۳۷	۲۱۰	۲۶	۳۴۰	۳۵	۱۴۰	۱۸۷	۱۲۵	۹۲۴	۲۱۲۵
۱۳۹۹	هزار میلیارد ریال به قیمت ثابت ۱۳۸۳	۱۷۵	۳۲۸	۳۹	۵۳۰	۵۲	۱۹۱	۲۷۹	۳۰۳	۱۲۲۵	۳۱۲۴
متوسط رشد سالانه	درصد	۵	۹,۳	۸,۸	۹,۳	۸,۳	۶,۴	۸,۳	۱۹,۴	۵,۸	۸

تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به قیمت ثابت ۱۳۸۳ کل اقتصاد و بخش‌های اقتصادی در برنامه ششم توسعه

سال	واحد	کشاورزی	نفت	صنعت و معدن	آب و برق و گاز	ساختمان (و ماشین آلات)	حمل و نقل و انبارداری	ارتباطات	سایر خدمات	جمع
۱۳۹۴ سال پایه برنامه	هزار میلیارد ریال	۲۱	۹	۵۸	۲۰	۳	۸۳	۵	۳۳۰	۵۲۸
۱۳۹۹	هزار میلیارد ریال	۳۱	۳۷	۱۳۶	۵۱	۷	۱۷۲	۲۹	۶۱۶	۱۰۸۰
متوسط دوره برنامه (سالانه)	هزار میلیارد ریال	۲۶	۲۳	۹۹	۳۶	۵	۱۳۱	۱۶	۴۸۷	۸۲۳
متوسط رشد دوره برنامه (سالانه)	درصد	۸,۲	۳۱,۹	۱۸,۸	۲۰,۸	۱۹,۱	۱۵,۷	۴۴	۱۳,۳	۱۵,۴

بخش اول: اقتصاد کلان (اهداف کمی) – ادامه

تشکیل سرمایه ثابت ناخالص جاری کل اقتصاد و بخش‌های اقتصادی در برنامه ششم توسعه

سال	واحد	کشاورزی	نفت	صنعت و معدن	آب و برق و گاز	ساختمان (ماشین آلات)	حمل و نقل و انبارداری	ارتباطات	سایر خدمات	جمع
۱۳۹۴	هزار میلیارد ریال به قیمت جاری	۱۳۸	۵۳	۳۵۰	۱۳۳	۲۳	۴۱۵	۳۰	۲۲۰۸	۳۳۵۰
۱۳۹۹	هزار میلیارد ریال به قیمت جاری	۳۲۹	۳۴۲	۱۳۲۷	۵۴۹	۸۹	۱۳۸۰	۳۰۱	۶۶۱۷	۱۰۹۳۵
متوسط دوره برنامه (سالانه)	هزار میلیارد ریال به قیمت جاری	۲۴۰	۱۸۵	۸۴۳	۳۳۸	۵۷	۹۱۲	۱۴۶	۴۵۲۱	۷۲۴۳

کل جمعیت شاغل، نرخ بیکاری و شاغلین بخش‌های اقتصادی در برنامه ششم توسعه

سال	واحد	کشاورزی	نفت	معدن	صنعت	آب و برق و گاز	ساختمان	حمل و نقل و انبارداری	ارتباطات	سایر خدمات	جمع بیکاری	نرخ بیکاری
۱۳۹۴	هزار نفر	۴۰۳۰	۸۳	۷۱	۳۹۷۸	۲۵۷	۳۲۱۳	۲۰۹۸	۲۸۵	۸۵۰۲	۲۲۵۱۷	۱۰,۷
۱۳۹۹	هزار نفر	۴۴۲۹	۹۲	۸۹	۴۶۹۶	۳۴۳	۳۸۴۴	۲۶۷۹	۴۴۹	۱۰۶۷۱	۲۷۲۹۲	۷,۰
خالص ایجاد اشتغال جدید سالانه در برنامه ششم	هزار نفر	۸۰	۲	۴	۱۴۴	۱۷	۱۲۶	۱۱۶	۳۳	۴۳۴	۹۵۵	--
متوسط رشد سالانه	درصد	۱,۹	۲,۱	۴,۶	۳,۴	۵,۹	۳,۷	۵	۹,۵	۴,۶	۳,۹	۹,۴ متوسط دوره

بخش اول: اقتصاد کلان (اهداف کمی) – ادامه

شاخص بهره‌وری نیروی کار اقتصاد و بخش‌های اقتصادی در برنامه ششم توسعه

سال	کشاورزی	نفت	معدن	صنعت	آب و برق و گاز	ساختمان	حمل و نقل و انبارداری	ارتباطات	سایر خدمات	جمع
سال پایه ۱۳۹۴ (برنامه)	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
۱۳۹۹	۱۱۶	۱۴۰	۱۲۲	۱۳۲	۱۱۱	۱۱۴	۱۱۶	۱۵۴	۱۰۵	۱۲۱
متوسط رشد سالانه (درصد)	۳,۰	۷,۰	۴,۰	۵,۷	۲,۲	۲,۶	۳,۱	۹,۰	۱,۱	۳,۹

شاخص بهره‌وری کل سرمایه اقتصاد و بخش‌های اقتصادی در برنامه ششم توسعه

سال	کشاورزی	نفت	معدن	صنعت	آب و برق و گاز	ساختمان	حمل و نقل و انبارداری	ارتباطات	سایر خدمات	جمع
سال پایه ۱۳۹۴ (برنامه)	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
۱۳۹۹	۱۰۵	۱۲۸	۱۱۲	۱۱۹	۱۱۳	۱۰۸	۱۰۷	۱۴۱	۱۰۱	۱۱۱
متوسط رشد سالانه (درصد)	۱,۰	۵,۰	۲,۴	۳,۵	۲,۵	۱,۵	۱,۳	۷,۱	۰,۲	۲,۲

بخش اول: اقتصاد کلان (اهداف کمی)

شاخص بهره‌وری کل عوامل تولید اقتصاد و بخش‌های اقتصادی در برنامه ششم توسعه

سال	کشاورزی	نفت	معدن	صنعت	آب و برق و گاز	ساختمان	حمل و نقل و انبارداری	ارتباطات	سایر خدمات	جمع
۱۳۹۴ سال پایه برنامه	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰
۱۳۹۹	۱۱۲	۱۲۸	۱۱۴	۱۲۵	۱۱۳	۱۱۱	۱۱۲	۱۴۴	۱۰۳	۱۱۵
متوسط رشد سالانه (درصد)	۲,۳	۵	۲,۷	۴,۵	۲,۴	۲,۲	۲,۳	۷,۵	۰,۶	۲,۸
سهم بهره‌وری کل عوامل تولید از رشد (درصد)	۴۶	۵۴	۳۱	۴۹	۲۹	۳۴	۲۷	۳۹	۱۱	۳۵

بخش اول: اقتصاد کلان (احکام قانونی)

جدول شماره (۱) - تصویر شاخص های مهم اقتصاد کلان در برنامه ششم

ردیف	نام شاخص	واحد اندازه گیری	سال پایه ۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۴۰۰	متوسط در برنامه ششم (درصد)
۱	تولید ناخالص داخلی	هزار میلیارد ریال به قیمت ثابت ۱۳۸۳	۲۰۹۵	۲۲۵۶	۳۰۷۸	(متوسط رشد سالانه) ۸
۲	تولید سرانه	میلیون ریال به ازای هر نفر به قیمت ثابت ۱۳۸۳	۲۶/۱	۲۷/۸	۳۶/۱	(متوسط رشد سالانه) ۶/۷
۳	بهره وری کل عوامل تولید	شاخص (۱۰۰=۱۳۹۵)	۱۰۰	۱۰۲	۱۱۵	(متوسط رشد سالانه) ۲/۸
۴	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	هزار میلیارد ریال به قیمت ثابت ۱۳۸۳	۴۴۰	۴۹۵	۱۱۶۰	(متوسط رشد سالانه) ۲۱/۴
۵	هزینه های مصرفی کل	هزار میلیارد ریال به قیمت ثابت ۱۳۸۳	۱۱۹۷	۱۲۶۳	۱۵۲۴	(متوسط رشد سالانه) ۵
۶	صادرات غیر نفتی کالا و خدمات (بدون ميعانات گازی)	میلیون دلار	۴۲۱۵۰	۴۷۵۸۳	۱۱۲۷۳۹	(متوسط رشد سالانه) ۲۱/۷
۷	واردات کل	میلیون دلار	۶۹۹۶۷	۸۶۵۵۷	۱۵۲۴۹۷	(متوسط رشد سالانه) ۱۶/۹
۸	نقدینگی	هزار میلیارد ریال	۱۳۰۰۳	۱۵۶۰۴	۲۸۵۰۸	(متوسط رشد سالانه) ۱۷
۹	نرخ تورم	درصد	۷/۹	۸/۳	۷/۹	(متوسط برنامه) ۸/۸
10	نرخ بیکاری	درصد	۱۲/۶	۱۲	۸/۶	(متوسط برنامه) ۱۰/۲

جدول شماره (۲): تصویر متغیرهای اقتصادی بخش های اقتصادی در دوره برنامه ششم (درصد)

شاخص ها	کشوری	نفت	معادن	صنعت	آب و برق و گاز	ساختمان	حمل و نقل و ابزار داری	ارتباطات	سایر خدمات	جمع
متوسط رشد سالانه ارزش افزوده (درصد)	۸/۰	۷/۰	۸/۸	۹/۳	۹/۰	۷/۵	۸/۳	۱۹/۴	۵/۸	۸/۰
متوسط رشد سالانه اشتغال (درصد)	۳/۹	۲/۱	۴/۶	۳/۴	۶/۶	۳/۷	۵/۰	۹/۵	۴/۳	۳/۹
متوسط رشد سالانه سرمایه گذاری (درصد)	۲۰/۳	۳۹/۵	صنعت و معادن ۲۶/۱	۳۰/۲	۲۶/۵	۲۲/۶	۵۱/۸	۱۸/۱	۲۱/۵	۲۱/۵
متوسط رشد سالانه بهره وری کل عوامل تولید (درصد)	۳/۲	۱/۸	۲/۴	۲/۰	۲/۰	۲/۸	۲/۱	۶/۵	۰/۸	۲/۸

جدول شماره (۳): منابع مالی سالانه سرمایه گذاری برنامه ششم به تفکیک روش های مختلف

تأمین - هزار میلیارد ریال

سهم هر برنامه ششم (درصد)	متوسط برنامه	۱۴۰۰	۱۳۹۶	۱۳۹۵	تأمین
۱۳/۹	۹۹۶	۱۴۷۰	۶۳۷	۵۷۵	تملک داراییهای سرمایه ای
۳۴/۷	۱۹۰۰	۳۵۷۵	۱۴۳۰	۱۲۰۲	تسهیلات بانکی برای سرمایه گذاری
۹/۳	۷۱۴	۹۲۸	۳۷۹/۵	۳۶۲	صندوق توسعه ملی
۱۳/۴	۹۵۶	۱۴۸۱	۴۸۸	۴۰۰	بازار سرمایه
۱۳/۴	۹۵۷	۱۳۳۱	۷۱۳	۶۰۳	شرکتها و موسسات دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی
۳/۰	۳۳۸	۳۰۹	۱۷۱	۱۴۴	آورده اشخاص
۳۵/۳	۱۹۵۵	۱۵۷۵	۳۹۹	۶۲/۵	تأمین مالی و سرمایه گذاری خارجی
۱۰۰	۷۷۰۶	۹۵۶۹	۴۱۰۸	۳۳۴۹	کل منابع تأمین مالی برنامه ششم

بخش دوم: بودجه و مالیه عمومی (اهداف کلی)

- ❖ تقویت انضباط مالی و بودجه‌ای
- ❖ گسترش جامعیت، عدالت و کارایی مالیاتی
- ❖ قطع وابستگی اعتبارات هزینه‌ای به منابع نفتی
- ❖ ارتقای بهره‌وری بخش عمومی
- ❖ منطقی نمودن اندازه دولت
- ❖ رقابت‌پذیر کردن اقتصاد و کاهش مداخله دولت در اقتصاد
- ❖ متکی کردن بودجه دولت به درآمدهای مالیاتی

بخش دوم: بودجه و مالیه عمومی (اهداف کمی)

پیش بینی شاخص های بودجه و مالیه عمومی

ردیف	عنوان شاخص / هدف کمی	سال های برنامه ششم					۱۳۹۴ پیش بینی	رشد متوسط برنامه ششم (درصد)
		۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵		
منابع								
۱	درآمدها	۱۹,۷۳۷,۴۴۴/۰	۱۲,۲۲۶,۰۷۲/۰	۲,۶۶۴,۷۷۴/۰	۲,۹۵۱,۲۴۲/۰	۲,۳۳۰,۱۱۱/۰	۱,۷۸۹,۸۰۹/۰	۲,۰۳۷,۱۶۶/۶
۱-۱	درآمدهای مالیاتی	۹,۴۲۵,۰۳۳/۸	۲,۹۳۳,۲۰۵/۰	۲,۳۲۴,۵۸۰/۰	۱,۸۰۱,۶۷۷/۰	۱,۳۵۴,۲۷۷/۰	۱,۰۱۱,۲۹۴/۸	۸۰۶,۱۹۹/۷
۲-۱	سایر درآمدها	۷۳۱,۵۶۹/۰	۷۳۱,۵۶۹/۰	۶۲۶,۶۶۲/۰	۵۲۸,۴۳۴/۰	۴۳۵,۵۳۲/۰	۴۷۸,۸۴۱/۲	۳۲۳,۷۱۹/۴
۲	واگذاری دارایی های سرمایه ای	۵,۰۶۰,۹۰۲/۰	۱,۲۶۵,۱۰۶/۰	۱,۱۳۱,۶۵۹/۰	۱,۰۰۸,۷۶۲/۰	۹۲۴,۸۵۷/۰	۷۳۰,۵۱۸/۰	۶۴۶,۰۴۷/۴
۱-۲	منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی	۴,۷۸۳,۴۰۲/۰	۱,۱۹۹,۶۰۶/۰	۱,۰۷۱,۱۵۹/۰	۹۵۳,۲۶۲/۰	۸۷۴,۳۵۷/۰	۶۸۵,۰۱۸/۰	۶۴۱,۳۱۶/۴
۲-۲	فروش اموال منقول و غیر منقول	۷۷,۵۰۰/۰	۱۵,۵۰۰/۰	۱۵,۵۰۰/۰	۱۵,۵۰۰/۰	۱۵,۵۰۰/۰	۱۵,۵۰۰/۰	۴,۷۳۱/۰
۳-۲	واگذاری طرح های تملک داراییهای سرمایه ای	۲۰۰,۰۰۰/۰	۵۰,۰۰۰/۰	۴۵,۰۰۰/۰	۴۰,۰۰۰/۰	۳۵,۰۰۰/۰	۳۰,۰۰۰/۰	۰/۰
۳	واگذاری دارایی های مالی	۲,۴۵۰,۴۷۰/۰	۵۱۷,۶۹۴/۰	۵۱۳,۱۹۴/۰	۴۹۳,۱۹۴/۰	۴۷۳,۱۹۴/۰	۴۵۳,۱۹۴/۰	۲۶۱,۲۰۰/۰
۱-۳	فروش اوراق مشارکت و اوراق مالی اسلامی	۱,۹۳۰,۰۰۰/۰	۵۰۰,۰۰۰/۰	۴۴۰,۰۰۰/۰	۳۸۵,۰۰۰/۰	۳۳۰,۰۰۰/۰	۲۷۵,۰۰۰/۰	۱۰۰,۰۰۰/۰
۲-۳	فروش سهام شرکت های دولتی	۴۳۲,۰۰۰/۰	۰/۰	۵۵,۵۰۰/۰	۹۰,۵۰۰/۰	۱۲۵,۵۰۰/۰	۱۶۰,۵۰۰/۰	۱۱۰,۰۰۰/۰
۵-۳	سایر دارایی های مالی	۸۸,۴۷۰/۰	۱۷,۶۹۴/۰	۱۷,۶۹۴/۰	۱۷,۶۹۴/۰	۱۷,۶۹۴/۰	۱۷,۶۹۴/۰	۵۱,۲۰۰/۰
مصارف								
۱	اعتبارات هزینه ای	۱۳,۳۱۷,۵۱۹/۹	۳,۴۷۱,۲۶۴/۰	۲,۹۹۸,۹۵۹/۰	۲,۶۰۷,۷۹۰/۰	۲,۲۶۷,۶۴۳/۰	۱,۹۷۱,۸۶۳/۹	۱,۶۵۲,۷۱۳/۸
۲	اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای	۵,۲۶۵,۷۴۲/۱	۱,۵۲۱,۰۰۲/۰	۱,۲۹۳,۱۷۸/۰	۱,۰۷۶,۳۱۹/۰	۷۷۸,۲۵۹/۰	۵۹۶,۹۸۴/۱	۳۱۴,۴۵۲/۸
۳	اعتبارات تملک دارایی های مالی	۱,۱۵۴,۱۸۲/۰	۴۵۵,۳۰۸/۰	۳۰۳,۹۵۸/۰	۱۴۷,۹۵۸/۰	۱۴۱,۹۵۸/۰	۱۰۵,۰۰۰/۰	۷۰,۰۰۰/۰
-	تراز عملیاتی	-۱,۰۹۱,۴۴۷/۹	۱۹۳,۵۱۰/۰	-۴۷,۷۱۷/۰	-۲۷۷,۶۷۹/۰	-۴۷۷,۸۳۴/۰	-۴۸۱,۷۳۷/۹	-۵۲۲,۷۹۴/۷
-	تراز دارایی های سرمایه ای	-۲۰۴,۸۴۰/۱	-۲۵۵,۸۹۶/۰	-۱۶۱,۵۱۹/۰	-۶۷,۵۵۷/۰	۱۴۶,۵۹۸/۰	۱۳۳,۵۳۳/۹	۳۳۱,۵۹۴/۶
-	تراز دارایی های مالی	۱,۲۹۶,۲۸۸/۰	۶۲,۳۸۶/۰	۲۰۹,۲۳۶/۰	۳۴۵,۲۳۶/۰	۳۳۱,۲۳۶/۰	۳۴۸,۱۹۴/۰	۱۹۱,۲۰۰/۰
-	تراز کلی	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰
-	نسبت درآمد به هزینه	۱۰۵/۶	۹۸/۴	۸۹/۴	۷۸/۹	۷۵/۶	۶۸/۴	۶۸/۴
-	نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی	۱۰/۰	۹/۳	۸/۵	۷/۸	۷/۰	۶/۵	۶/۵
-	نسبت منابع نفتی به کل منابع	۲۲/۰	۲۳/۳	۲۴/۹	۲۷/۴	۲۵/۶	۳۱/۵	۳۱/۵
-	نسبت درآمدهای مالیاتی به کل منابع	۵۳/۸	۵۰/۶	۴۷/۰	۴۲/۵	۳۷/۸	۳۹/۶	۳۹/۶
-	نسبت اعتبارات هزینه ای به تولید ناخالص داخلی	۱۱/۹	۱۲/۰	۱۲/۳	۱۳/۰	۱۳/۷	۱۳/۴	۱۳/۴
-	نسبت اعتبارات هزینه ای به کل مصارف	۶۳/۷	۶۵/۳	۶۸/۱	۷۱/۱	۷۳/۷	۸۱/۱	۸۱/۱
-	نسبت اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای به کل مصارف	۲۷/۹	۲۸/۱	۲۸/۱	۲۴/۴	۲۲/۳	۱۵/۴	۱۵/۴

بخش دوم: بودجه و مالیه عمومی (احکام قانونی)

جدول شماره (۴): برآورد منابع و مصارف عمومی دولت در برنامه ششم توسعه

میلیارد ریال

ردیف	عنوان شاخص اهداف کمی	۱۳۹۶ عملکرد	۱۳۹۵	سال های برنامه ششم					کل برنامه ششم	رشد متوسط برنامه ششم (درصد)
				۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰		
	منبع	۲,۰۱۷,۰۷۸/۰	۲,۹۴۳,۹۳۷/۲	۳,۱۹۹,۹۹۰/۰	۳,۸۵۴,۵۵۲/۰	۴,۵۷۴,۲۴۳/۰	۵,۴۴۸,۹۴۸/۰	۶,۴۸۰,۸۰۸/۰	۲۳,۵۵۸,۵۴۱/۰	۱۷/۱
۱	درآمدها	۱,۱۳۳,۷۴۶/۰	۱,۵۷۳,۷۹۷/۷	۱,۵۹۵,۸۵۲/۰	۲,۲۵۸,۰۲۲/۰	۲,۸۷۵,۷۴۸/۰	۳,۶۲۴,۸۱۲/۰	۴,۵۱۶,۷۰۸/۰	۱۴,۸۷۱,۱۴۲/۰	۲۳/۵
۱-۱	درآمدهای مالیاتی	۷۹۱,۸۹۱/۰	۱,۰۳۸,۲۸۰/۵	۱,۱۳۷,۳۳۵/۰	۱,۵۹۷,۹۸۵/۰	۲,۰۴۲,۳۶۸/۰	۲,۵۸۲,۵۳۵/۰	۳,۲۲۶,۲۲۰/۰	۱۰,۵۷۶,۴۳۳/۰	۲۵/۵
۲-۱	سایر درآمدها	۳۳۱,۸۵۵/۰	۵۳۵,۵۱۷/۲	۴۶۸,۵۲۷/۰	۶۶۰,۰۳۷/۰	۸۳۳,۳۸۰/۰	۱,۰۴۲,۲۷۷/۰	۱,۲۹۰,۴۸۸/۰	۴,۲۹۴,۷۰۹/۰	۱۹/۲
۲	واگذاری دارایی های سرمایه ای	۶۷۳,۵۷۹/۰	۷۹۰,۵۱۸/۰	۱,۱۶۱,۳۹۴/۰	۱,۱۲۸,۷۸۶/۰	۱,۲۱۰,۷۵۱/۰	۱,۳۰۲,۸۹۲/۰	۱,۳۹۲,۸۵۶/۰	۶,۱۹۶,۶۷۹/۰	۱۲/۰
۱-۲	منبع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی	۶۷۰,۳۵۴/۰	۷۴۵,۰۱۸/۰	۱,۱۱۰,۸۹۴/۰	۱,۰۷۳,۲۸۶/۰	۱,۱۵۰,۲۵۱/۰	۱,۲۳۷,۳۹۲/۰	۱,۳۲۲,۳۵۶/۰	۵,۸۹۴,۱۷۹/۰	۱۲/۲
۲-۲	فروش اموال منقول و غیر منقول	۳,۲۳۵/۰	۱۵,۵۰۰/۰	۱۵,۵۰۰/۰	۱۵,۵۰۰/۰	۱۵,۵۰۰/۰	۱۵,۵۰۰/۰	۱۵,۵۰۰/۰	۷۷,۵۰۰/۰	۰/۰
۳-۲	واگذاری طرح های تملک دارایی های سرمایه ای	۰/۰	۳۰,۰۰۰/۰	۳۵,۰۰۰/۰	۴۰,۰۰۰/۰	۴۵,۰۰۰/۰	۵۰,۰۰۰/۰	۵۵,۰۰۰/۰	۲۳۵,۰۰۰/۰	-

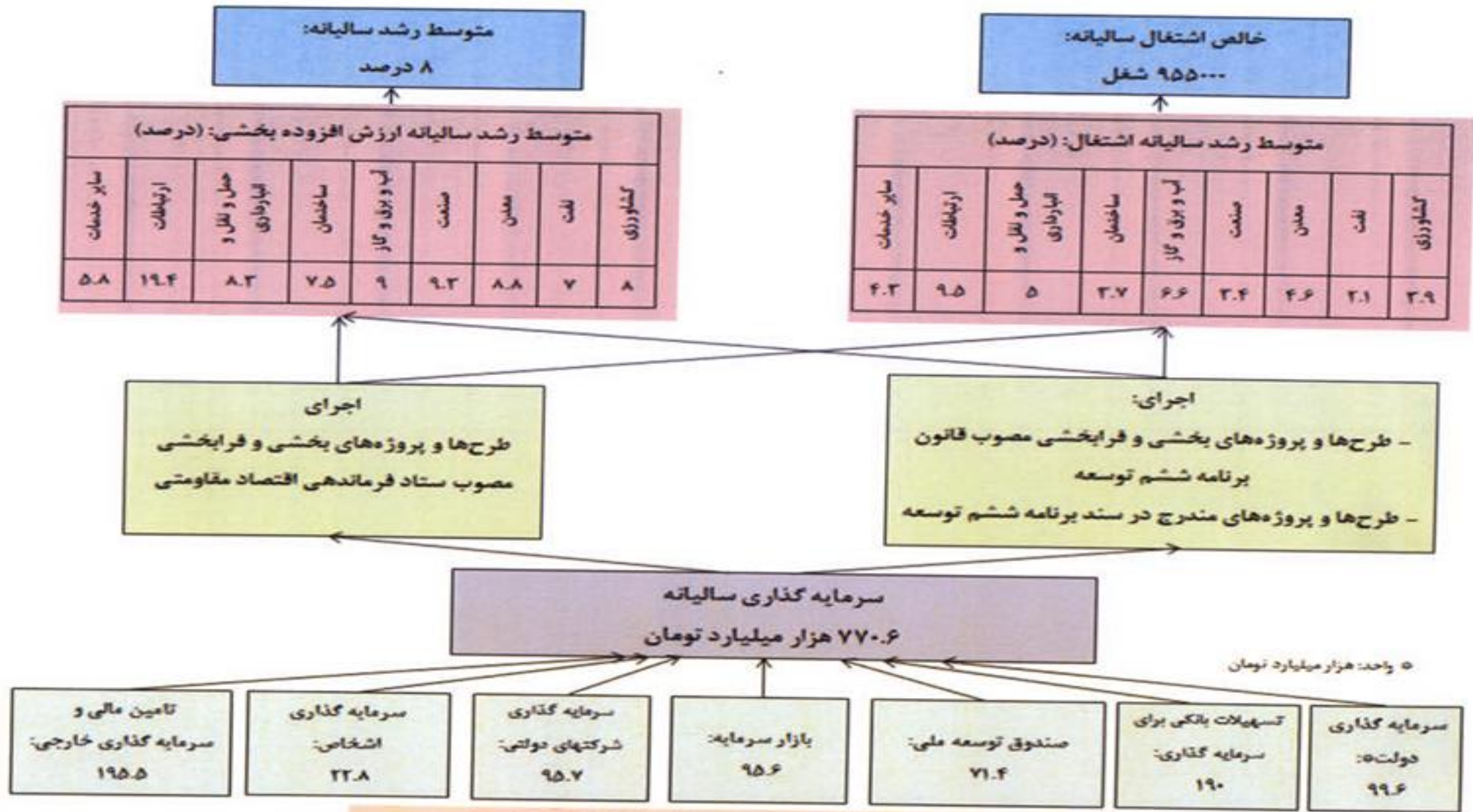
بخش دوم: بودجه و مالیه عمومی (احکام قانونی)

۳	واکنش‌های دارایی‌های مالی	۲۱۹,۷۵۳/۰	۵۷۹,۶۲۱/۵	۴۴۲,۷۴۴/۰	۴۶۷,۷۴۴/۰	۴۸۷,۷۴۴/۰	۵۲۱,۲۴۴/۰	۵۷۱,۲۴۴/۰	۲,۴۹۰,۷۲۰/۰	۰/۳
۱.۳	فروش اوراق مشارکت و اوراق مالی اسلامی	۱۰۵,۰۷۵/۰	۴۰۰,۰۰۰/۰	۳۳۵,۰۰۰/۰	۳۸۵,۰۰۰/۰	۴۴۰,۰۰۰/۰	۵۰۰,۰۰۰/۰	۵۵۰,۰۰۰/۰	۲,۲۰۰,۰۰۰/۰	۶/۶
۲.۳	فروش سهام شرکت‌های دولتی	۹۴,۴۳۹/۰	۱۶۰,۵۰۰/۰	۹۶,۵۰۰/۰	۶۱,۵۰۰/۰	۲۶۵۰۰/۰	-/۰	-/۰	۱۸۴,۵۰۰/۰	۱۰۰/۰
۳.۳	سایر دارایی‌های مالی	۲۰,۲۳۹/۰	۱۹,۱۲۱/۵	۲۱,۲۴۴/۰	۲۱,۲۴۴/۰	۲۱,۲۴۴/۰	۲۱,۲۴۴/۰	۲۱,۲۴۴/۰	۱۰۶,۲۲۰/۰	۲/۱
مصارف		۲,۰۱۷,۰۷۸/۰	۲,۹۴۲,۹۳۷/۲	۳,۱۹۹,۹۹۰/۰	۳,۸۵۴,۵۵۲/۰	۴,۵۷۴,۲۴۳/۰	۵,۴۴۸,۹۴۸/۰	۶,۴۸۰,۸۰۸/۰	۲۳,۵۵۸,۵۴۱/۰	۱۷/۱
۱	اعتبارات هزینه‌ای	۱,۷۱۶,۶۳۷/۰	۲,۱۳۷,۶۳۸/۲	۲,۳۶۳,۷۴۱/۰	۲,۸۹۲,۴۳۱/۰	۳,۳۴۰,۸۱۹/۰	۳,۸۷۷,۲۰۴/۰	۴,۴۸۹,۷۵۰/۰	۱۶,۹۶۳,۹۴۵/۰	۱۶/۰
۲	اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۲۷۶,۹۹۷/۰	۵۷۴,۸۰۹/۰	۶۲۷,۰۹۷/۰	۷۸۱,۷۹۸/۰	۹۳۷,۱۰۱/۰	۱,۱۶۵,۳۷۱/۰	۱,۴۶۹,۶۸۵/۰	۴,۹۸۱,۰۵۴/۰	۲۰/۷
۳	اعتبارات تملک دارایی‌های مالی	۲۳,۴۵۰/۰	۲۳۱,۵۰۰/۰	۲۰۹,۱۵۰/۰	۱۸۰,۳۳۳/۰	۲۹۶,۳۳۳/۰	۴۰۶,۳۷۳/۰	۵۲۱,۳۷۳/۰	۱,۶۱۳,۵۴۲/۰	۱۷/۶
تراز عملیاتی		-۵۹۲,۸۹۱/۰	-۵۶۲,۸۲۰/۵	-۷۶۷,۸۸۹/۰	-۶۳۴,۴۰۹/۰	-۴۶۵,۰۷۱/۰	-۲۵۲,۳۹۲/۰	-۲۶,۹۵۸/۰	-۲,۰۹۲,۸۰۳/۰	-
تراز دارایی‌های سرمایه‌ای		۳۹۶,۵۸۸/۰	۲۱۵,۷۰۹/۰	۵۲۴,۲۹۵/۰	۳۴۶,۹۸۸/۰	۳۷۳,۶۵۰/۰	۱۳۷,۵۲۱/۰	-۷۶,۸۲۷/۰	۱,۲۱۵,۶۲۵/۰	-
تراز دارایی‌های مالی		۱۹۶,۳۰۳/۰	۳۴۸,۱۲۱/۵	۳۳۳,۵۹۴/۰	۳۸۷,۴۲۷/۰	۱۹۱,۴۲۱/۰	۱۱۴,۸۷۱/۰	۴۹,۸۷۱/۰	۸۷۷,۱۷۸/۰	-
تراز کلی		-/۰	-/۰	-/۰	-/۰	-/۰	-/۰	-/۰	-/۰	-
تراز غیرنفتی		-۶۷۰,۳۵۴/۰	-۷۴۵,۰۱۸/۰	-۱,۱۱۰,۸۹۴/۰	-۱,۰۷۳,۲۸۶/۰	-۱,۱۵۰,۲۵۱/۰	-۱,۳۳۷,۳۹۲/۰	-۱,۳۳۲,۳۵۶/۰	-۵,۸۹۴,۱۷۹/۰	-
نسبت درآمد به هزینه		۶۵/۵	۷۳/۶	۶۷/۵	۷۸/۱	۸۶/۱	۹۳/۵	۱۰۰/۶	-	-
نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی		۷/۰	۸/۲	۷/۴	۸/۰	۸/۷	۹/۴	۱۰/۰	-	-
نسبت تراز غیرنفتی به تولید ناخالص داخلی		۶/۰	۵/۹	۷/۳	۵/۴	۴/۹	۴/۵	۴/۱	-	-
نسبت منابع نفتی به کل منابع		۳۳/۲	۲۵/۲	۳۴/۷	۲۷/۸	۲۵/۱	۲۲/۷	۲۰/۴	-	-
نسبت درآمدهای مالیاتی به کل منابع		۳۹/۳	۳۵/۲	۳۵/۲	۴۱/۵	۴۴/۶	۴۷/۴	۴۹/۸	-	-
نسبت اعتبارات هزینه‌ای به تولید ناخالص داخلی		۱۵/۲	۱۶/۹	۱۵/۵	۱۴/۶	۱۴/۲	۱۴/۰	۱۳/۹	-	-
نسبت اعتبارات هزینه‌ای به کل مصارف		۸۵/۱	۷۲/۶	۷۳/۹	۷۵/۰	۷۳/۰	۷۱/۲	۶۹/۳	-	-
نسبت اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به کل مصارف		۱۳/۷	۱۹/۵	۱۹/۶	۲۰/۳	۲۰/۵	۲۱/۴	۲۲/۷	-	-
نسبت اعتبارات تملک دارایی‌های مالی به کل مصارف		۱/۲	۷/۹	۶/۵	۴/۷	۶/۵	۷/۵	۸/۰	-	-

بخش سوم: نظام پولی و بانکی و تأمین منابع مالی - اهداف کمی (بازار پول و سطح عمومی قیمت ها)

سال‌های برنامه ششم	وضع موجود پایان سال ۱۳۹۳	هدف کمی	
		واحد	عنوان
دستیابی به سطوح تک رقمی تا پایان برنامه	۱۵٫۶	درصد	نرخ تورم
متوسط سالانه رشد نقدینگی در طول برنامه ۱۸ درصد	۲۲٫۳	درصد	رشد نقدینگی
دستیابی به متوسط رشد ۸ درصد در طول برنامه	۳ درصد	درصد	رشد اقتصادی
متناسب با ارزیابی از شرایط واحدهای تولیدی و ظرفیت‌های خالی اقتصاد	۶۰٫۷	درصد	تقویت تأمین مالی کوتاه‌مدت و سرمایه در گردش از کل تسهیلات پرداختی
تک نرخی کردن ارز و رساندن شکاف نرخ ارز در بازارهای رسمی و غیررسمی به ۲ درصد تا پایان برنامه	۲۳٫۷	درصد	شکاف نرخ ارز در بازار رسمی و غیر رسمی
کاهش نوسانات نرخ ارز تا ۲ درصد	۴٫۱	درصد	مدیریت نوسانات نرخ ارز
تعدیل نرخ ارز معادل حداقل ۵۰ درصد شکاف تورم داخل و خارج	۱۴	درصد	تعدیل نرخ ارز بر اساس تورم داخل و خارج
بر اساس شکاف تورم و شکاف تولید و اقتضائات اقتصاد کلان	حداکثر ۲۲	نرخ سود-درصد	عدم سرکوب بازار پول
۳۰	۷۹٫۴	درصد	نسبت خالص دارایی‌های ثابت به حقوق صاحبان سهام
۱۰	۵٫۵	درصد	نسبت کفایت سرمایه
۴۲۰	۴۶	تعداد موسسه دارای مجوز از بانک مرکزی	ساماندهی موسسات اعتباری غیر مجاز
کاهش تدریجی در طول برنامه	۱۰۶۶	هزار میلیارد ریال	کاهش بدهی بخش دولتی به بانک‌ها
کاهش تدریجی در طول برنامه	۲۰۷٫۶	هزار میلیارد ریال	مانده اصل بدهی شرکتها و موسسات دولتی به بانک مرکزی
کاهش تدریجی در طول برنامه	۲۰٫۱	هزار میلیارد ریال	مانده بدهی بابت اصل و سود اوراق مشارکت دولت
۷۰	۲۲٫۸	درصد	سهم بازار از تأمین مالی کوتاه مدت بانک‌ها
بیشتر از ۱۰ درصد	۲	درصد	نسبت دارایی‌های نقدشونده به کل دارایی‌ها
۵	۱۲٫۱	درصد	نسبت مطالبات غیرجاری به تسهیلات
بیشتر از ۶۰	۳۸	درصد	نسبت پوشش مطالبات غیرجاری
۱۰	۵٫۲	درصد	نسبت سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز به کل سپرده‌ها

«مدل مفهومی دستیابی به اهداف اصلی و راهبردی برنامه ششم توسعه»

خلاصه شاخص‌های کلان اقتصادی در طول برنامه‌های چهارم تا ششم

برنامه ششم (۹۶-۴۰۰)		برنامه پنجم (۹۵-۹۰)		برنامه چهارم (۸۹-۸۴)		دوره‌های برنامه شاخص‌های مقایسه
عملکرد (سه سال اول)	هدف	عملکرد	هدف	عملکرد	هدف	
-۲,۸	۸	-۲	۸	۴,۴	۸	رشد اقتصادی
۲۷,۳	۸,۸	۲۴,۵	۱۲,۸	۱۵,۴	۹,۹	نرخ تورم (بانک مرکزی)
۱۱,۶ (۱۰ سال به بالا)	۱۰,۲	۱۲,۱	۱۰,۴	۱۱,۱	۱۱	نرخ بیکاری (مرکز آمار)
۵۸۵ (۱۰ سال به بالا)	-	۲۳۰	۱۱۳۵	۸۵	۸۹۷	اشتغال جدید (هزار نفر)
۸۶۰۰	۷۵۰۰۰	۳۲۲۳	-	۳۷۷۳,۸	-	میزان سرمایه گذاری خارجی (میلیون دلار)
-۴,۲	۲۱,۵	-۱۲	۱۱,۲	۵,۶	۱۲,۲	نرخ سرمایه گذاری
۱۶۸۰۲۰	-	۲۶۴۲۹۹	-	۱۲۲۲۱۰	-	ارزش صادرات کالا (میلیون دلار) - گمرک
۱۸۰۲۵۶	-	۳۰۳۷۶۰	-	۳۰۵۱۸۹	-	ارزش واردات (میلیون دلار) - گمرک
۳۱,۳	۱۷	۲۶	۲۱,۴	۲۸	۲۰	نقدینگی (درصد)

پرسش اساسی

راهکار عملیاتی ارزیابی و تحلیل عملکرد برنامه
های توسعه کشور چیست؟

مدل مفروض و عملیاتی

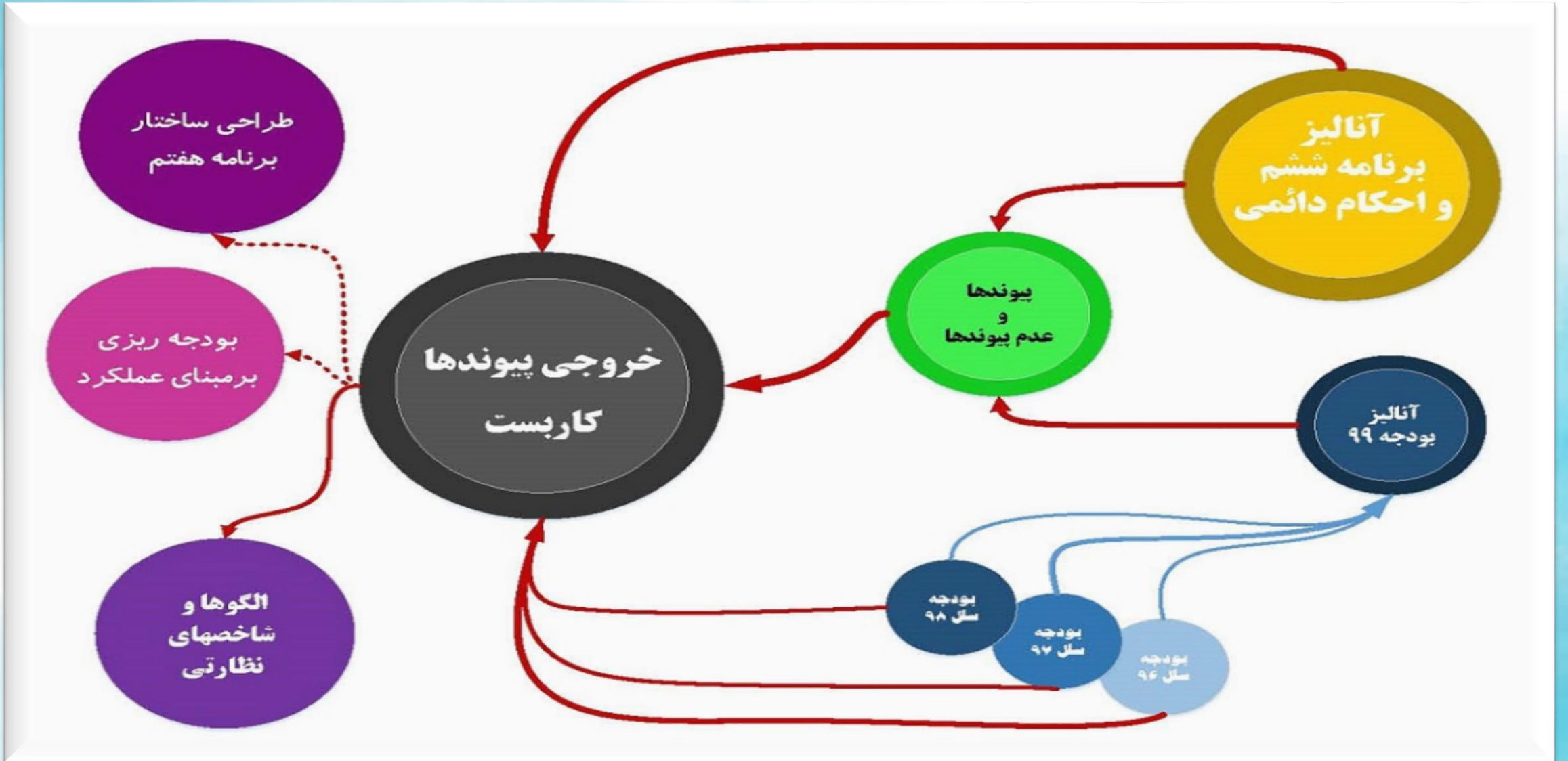
تحلیل عملکرد برنامه ششم توسعه

بارویکرد

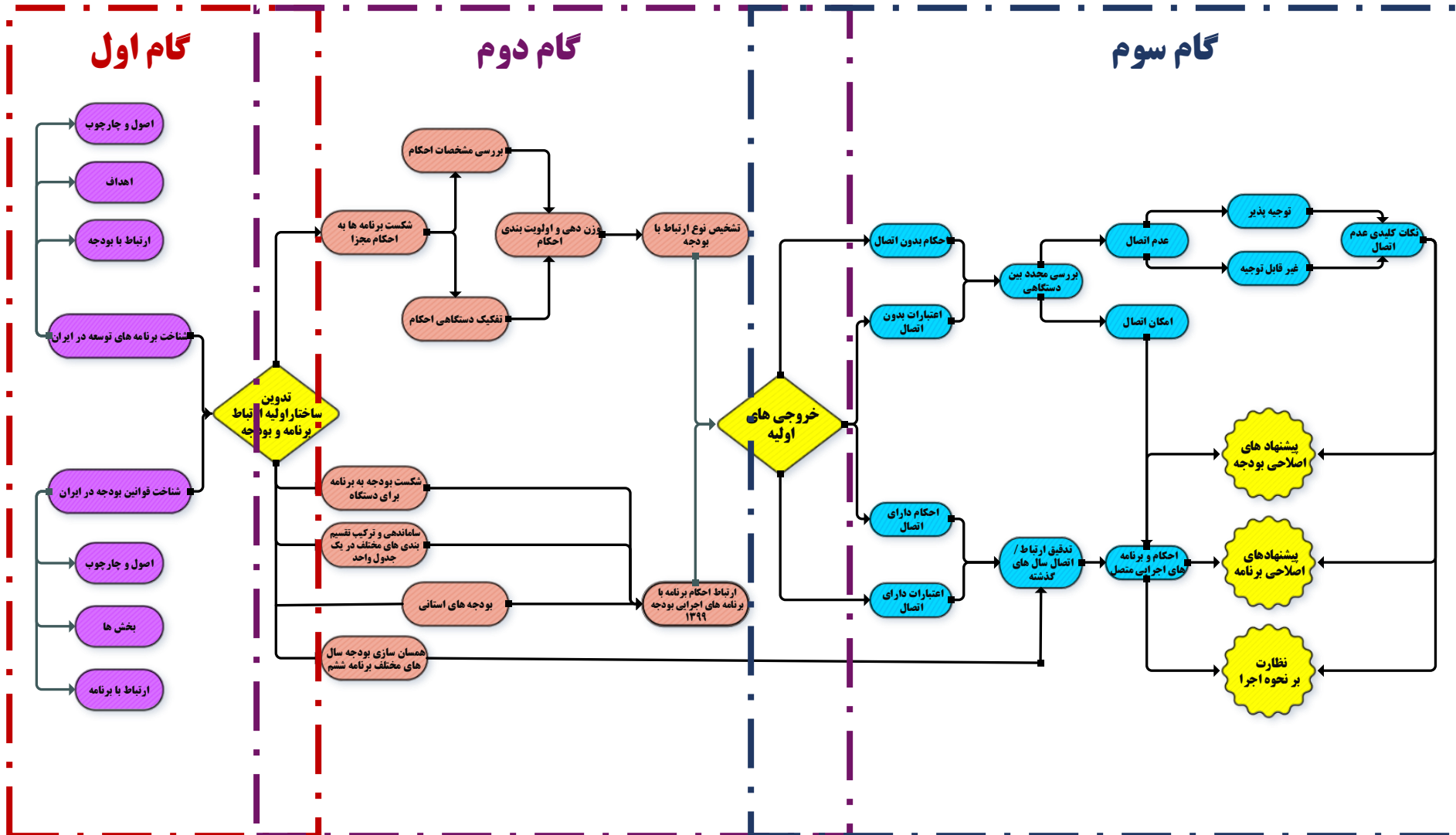
انطباق با برنامه های اجرایی بوده

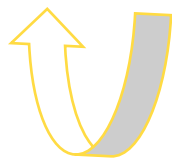
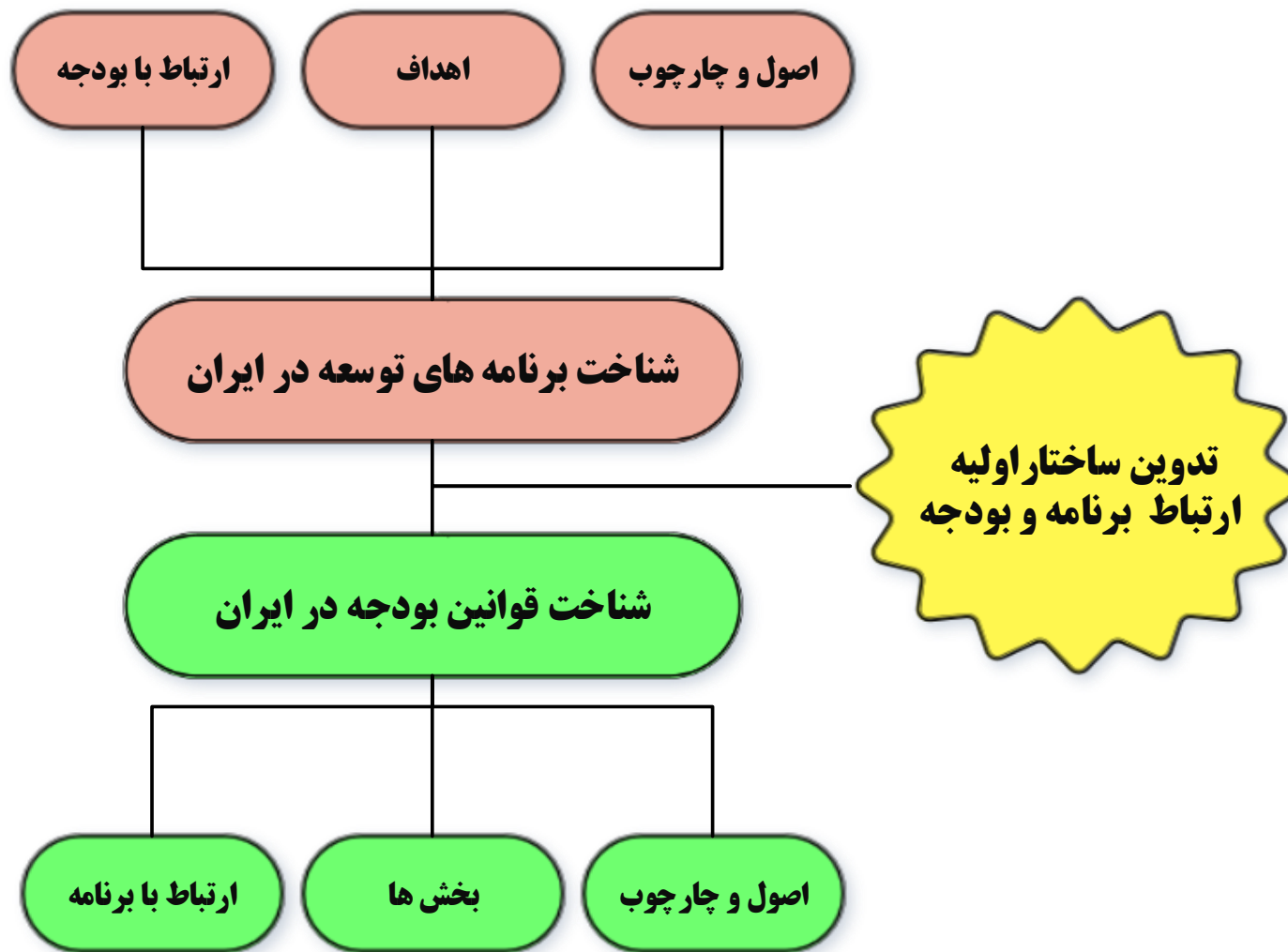
دیاگرام ساختار کلی تحلیل عملکرد برنامه ششم بر مبنای آنالیز بودجه

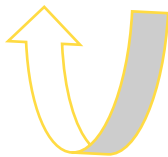
فرآیند بررسی

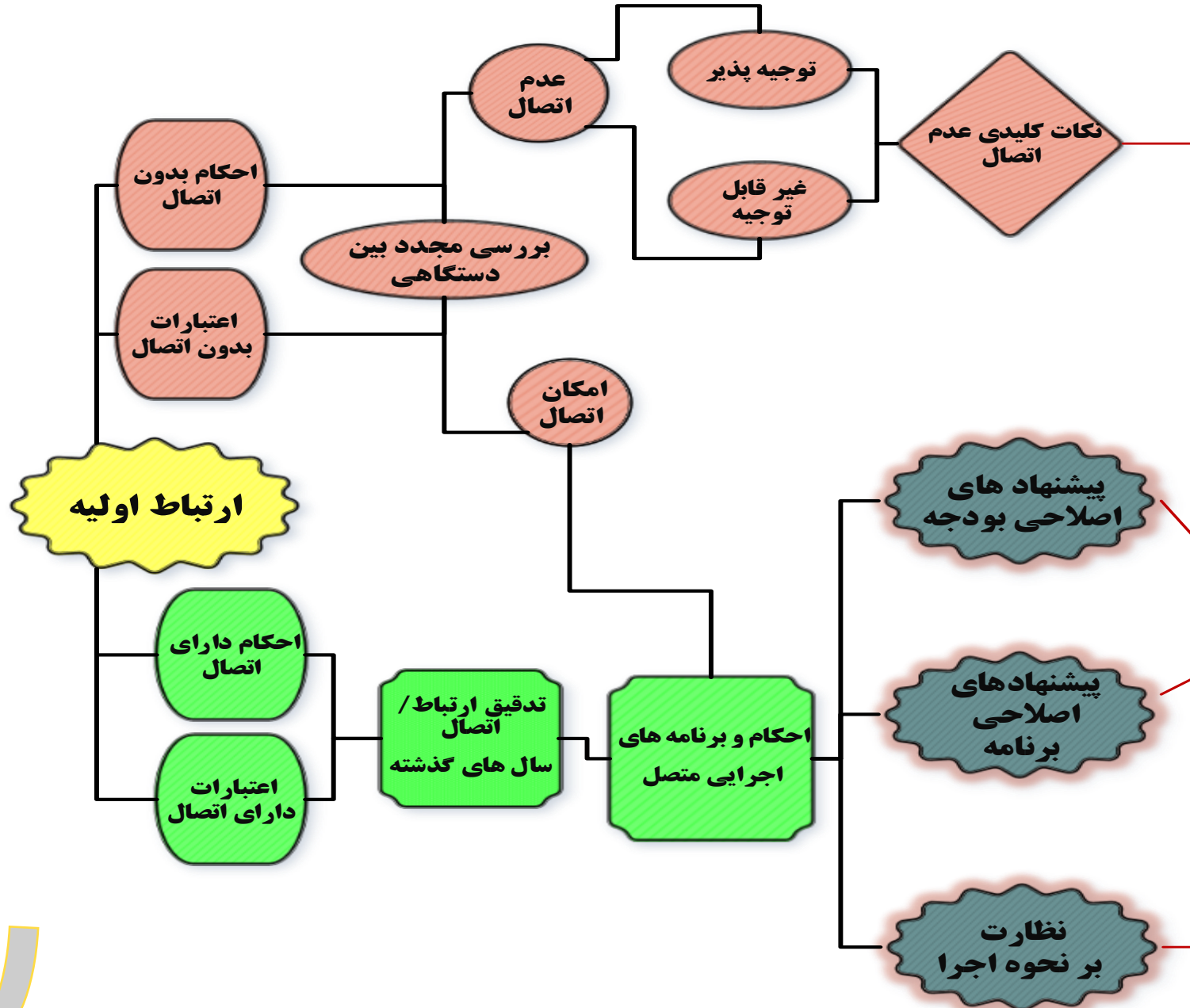
فرآیند بررسی گام اول

فرآیند بررسی گام دوم

فرآیند بررسی گام سوم

ساختار کلی و مفهومی موضوع

ارتباط میان قوانین برنامه‌های توسعه و بودجه‌های سنواتی می‌بایست با شکست هر یک به اجزای مربوطه و در سطح مشخص و خاصی برقرار شود.

بدین معنا که هر یک می‌بایست به واحدهای کوچک تشکیل‌دهنده تفکیک گردد و این امر تا سطحی که قابلیت تطابق داشته باشد، ادامه یابد. با این تعریف می‌بایست پس از طراحی ساختار کلی و پیش از آغاز تحلیل پیوندی میان آن‌دو، شناخت ویژگی‌های هر یک از عناصر انجام گردد.

شناخت برنامه

قانون برنامه ششم توسعه و احکام دائمی کشور، در مجموع شامل ۱۹۷ ماده و ۱۰۱۴

تبصره، بند و جزء می باشد که در ۷۲ موضوع طبقه بندی می گردد که در ارجاع به ۴۴

دستگاه و نهاد متولی، به ۱۳۶۵ حکم-دستگاه متمایز تفکیک می شود.

از میان احکام تفکیکی ۹۷۸ مورد آن، **تکالیف محوله** به دستگاه های مرتبط (**۷۲ درصد**) و

۱۰۰ مورد مجوزهای قانونی به دستگاه ها و گروه های هدف جهت تسهیل پیشبرد امور

یا افزایش اختیار لازم بوده است و مابقی قواعد لازم الرعایه می باشد.

- تفکیک مواد و تبصره های برنامه به احکام-دستگاه یونیک (۱۵۵۰ مورد)
- حذف خطاهای صورت گرفته در ارجاعات به دستگاههای بدون ارتباط عملکردی و تکراری غیر موجه (حذف ۱۸۵ مورد)
- تعیین ویژگیها و مشخصات (ماهوی) احکام (قواعد، مجوزها، تکالیف و ...)
- تعیین نحوه ارتباط احکام با اعتبارات (ویژگی اعتباری)
- اولویت بندی و ارزش گذاری احکام در مقایسه با سایر احکام و شرایط موجود در برنامه ریزی
- بررسی دوباره نحوه ارتباط احکام با اعتبارات و تدقیق این ارتباط
- طبقه بندی احکام بر مبنای دستگاه

آنالیز برنامه

آمار کلی برنامه توسعه ششم و احکام دائمی

عنوان قانون	تعداد مواد	تعداد تبصره- بند-جزء	تعداد احکام بدون تکرار	تعداد دستگاه	حکم-دستگاه	تعداد موضوع
احکام دائمی	۷۳	۲۹۳	۳۰۴	۳۲	۳۷۹	۴۵
برنامه ششم توسعه	۱۲۴	۷۲۱	۸۳۱	۴۳	۹۸۶	۷۱
برآیند دو قانون	۱۹۷	۱۰۱۴	۱۱۳۴	۴۴	۱۳۶۵	۷۲

مشخصات برنامه توسعه ششم و احکام دائمی

مشخصه حکم	تعداد احکام	سهم
عناوین	۴۷	۳,۴۴٪
تکلیف	۹۷۸	۷۱,۶۵٪
قاعده	۲۴۰	۱۷,۵۸٪
مجوز	۱۰۰	۷,۳۳٪
جمع کل	۱۳۶۵	۱۰۰,۰۰٪

بیشترین تکالیف در موضوعات رفاه و تأمین اجتماعی- امور حمایتی و توانمندسازی (۷.۳ درصد)، کشاورزی و منابع طبیعی (۵.۲ درصد) و دفاع (۴.۶ درصد) و سهم عمده مجوزها در موضوعات آموزش عالی (۱.۴ درصد)، علم و فناوری (۱.۱ درصد) و حمل و نقل و هواشناسی (۰.۶ درصد) بوده است.

احکام بررسی شده با توجه به نوع وظایف دستگاه اجرایی در قبال آن حکم، دارای ویژگی‌های مختلف اعتباری می‌باشند. از میان ۱۳۶۵ حکم- دستگاه بررسی شده؛ احکامی که تحقق آن‌ها نیاز به اعتبار دارد شامل ۶۳۵ حکم (۴۶.۵ درصد)، بیشترین سهم را دارد.

دیاگرام زیر ویژگی اعتباری احکام مختلف قوانین برنامه ششم توسعه و احکام دائمی را نشان می‌دهد.

مجاز مجوز قاعده تکلیف

مشخصات اعتباری برنامه توسعه ششم و احکام

سهم	تعداد احکام	نوع ارتباط با بودجه - تفصیلی	نوع ارتباط با بودجه - کلی
۱۰۰,۰٪	۱۰۱	ارتباط بودجه‌ای فراگیر - چندبخشی یا چند دستگاہی	موضوعات کلی و بسیط
۷,۴٪	۱۰۱	موضوعات کلی و بسیط - جمع	
۸۷,۳٪	۵۵	منابع بودجه عمومی	احکامی که به منابع ارتباط دارند
۱۲,۷٪	۸	منابع غیر از بودجه عمومی	
۴,۶٪	۶۳	احکامی که به منابع ارتباط دارند - جمع	
۶۴,۶٪	۴۱۰	احکام مرتبط با بودجه عمومی	احکامی که تحقق آنها نیاز به اعتبار دارد
۱۵,۱٪	۹۶	ارتباط بودجه در مقطع زمانی محدود - طرحها و دستورالعملها	
۱۰,۷٪	۶۸	احکام مرتبط با اعتبارات - غیر از بودجه عمومی	
۹,۶٪	۶۱	احکام مرتبط با اعتبارات - مشترک بودجه عمومی و غیربودجه عمومی	
۴۶,۵٪	۶۳۵	احکامی که تحقق آنها نیاز به اعتبار دارد - جمع	
۹,۵٪	۴۷	عناوین	احکامی که نیاز به اعتبار قابل ملاحظه ندارند
۷۰,۰٪	۳۴۷	بدون ارتباط بودجه‌ای	
۲۰,۶٪	۱۰۲	ارتباط بودجه‌ای پایین	
۳۶,۳٪	۴۹۶	احکامی که نیاز به اعتبار قابل ملاحظه ندارند - جمع	
۲۸,۶٪	۲۰	مشارکتهای عمومی - خصوصی	معافیت و مشارکت
۷۱,۴٪	۵۰	معافیتها	
۵,۱٪	۷۰	معافیت و مشارکت - جمع	
۱۰۰,۰٪	۱۳۶۵	جمع کل	

وضعیت موضوعات از بعد تعداد احکام، تعداد احکام با قابلیت ارتباط اعتباری و احکام متصل شده به اعتبارات

موضوع	تعداد کل احکام	تعداد احکام اعتباری	تعداد احکام اتصالی	سهم احکام اتصالی از کل احکام آن موضوع
رفاه و تأمین اجتماعی - امور حمایتی و توانمندسازی	۱۰۶	۴۶	۳۹	۳۷٪
کشاورزی و منابع طبیعی	۷۸	۵۱	۴۸	۶۲٪
دفاع	۷۳	۴۷	۴۳	۵۹٪
آموزش (آموزش عالی)	۶۷	۲۶	۲۲	۳۳٪
سلامت و ارتقای کیفیت زندگی	۶۲	۱۶	۱۱	۱۸٪
رفاه و تأمین اجتماعی - ایثارگران	۵۱	۲۱	۱۹	۳۷٪
حمل و نقل و هواشناسی	۴۹	۲۳	۱۵	۳۱٪
علم و فناوری	۴۳	۱۲	۱۰	۲۳٪
نظام تأمین منابع مالی - بازار پول و نظام بانکی	۳۹	۰	۰	۰٪
حقوقی و قضایی	۳۸	۱۵	۳	۸٪
عمران شهری	۳۶	۱۴	۱۰	۲۸٪
بودجه و مالیه عمومی	۳۵	۱۳	۱۰	۲۹٪
رفاه و تأمین اجتماعی - بیمه های اجتماعی	۳۵	۱۸	۱۷	۴۹٪
صنعت	۳۱	۱۲	۱۲	۳۹٪
مسکن و شهرسازی	۲۷	۱۴	۱۴	۵۲٪
....				
جمع کل	۱۳۶۵	۵۶۷	۴۵۱	-

- جدول شماره ۱ پیوست ۴ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ به عنوان جدول پایه
- خلاصه و جمع بندی جدول شماره ۱ پیوست ۴ بر مبنای برنامه - دستگاه
- تبدیل جدول اعتبارات تملک دارئیهای سرمایه ای به قالب برنامه - دستگاه
- ایجاد خروجی برنامه - دستگاه اعتبارات هزینه ای استانی ۱۳۹۹
- تطبیق و اصلاح کد و عناوین برنامه های استانی در مطابقت با کدها و عناوین ملی
- رفع مغایرت های برنامه با ملی
- رفع تفاوت دستگاهی با ملی
- تلفیق و یکپارچه سازی موارد فوق
- تفکیک برنامه - دستگاه یکپارچه به موضوعات مندرج در برنامه ششم توسعه و احکام دائمی کشور
- طبقه بندی برنامه های اجرایی با دستگاه اصلی مندرج در برنامه

آنالیز بودجه

• اخذ اطلاعات اعتبارات سه ساله (۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸) ملی و استانی به تفکیک برنامه

• بررسی هم پوشانی و تطابق کدها و عناوین برنامه های اجرایی در دو سال ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹

• ۱- رفع مغایرت های ملی ۲- رفع مغایرت های استانی

• ۳- تطابق استانی و ملی ۴- جمع بندی

• بررسی هم پوشانی و تطابق کدها و عناوین برنامه های اجرایی در دو سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸

• ۱- رفع مغایرت های ملی ۲- رفع مغایرت های استانی

• ۳- تطابق استانی و ملی ۴- جمع بندی

• ۵- تطابق دو سال ۱۳۹۷ و ۱۳۹۹

• بررسی هم پوشانی و تطابق کدها و عناوین برنامه های اجرایی در دو سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

۱۳۹۷

• ۱- رفع مغایرت های ملی ۲- رفع مغایرت های استانی

• ۳- تطابق استانی و ملی ۴- جمع بندی

• ۵- تطابق دو سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۸ ۶- تطابق دو سال ۱۳۹۶ و ۱۳۹۹

تلفیق بودجه ها

شناخت و تلفیق اجزاء قوانین بودجه (ادامه)

امور ده‌گانه قوانین بودجه طی چهار سال (از سال ۱۳۹۶ تا سال ۱۳۹۹) به ترتیب

شامل ۶۳۱، ۶۶۸، ۷۱۱ و ۷۱۴ برنامه اجرایی بوده است، که در مجموع شامل

۷۴۲ برنامه اجرایی یکپارچه‌شده طی چهار سال یاد شده می‌باشند. سطح

پیوندها، ارتباط احکام با برنامه‌های اجرایی بودجه که به تفکیک دستگاه مشخص شده‌اند،

بوده است. در این بررسی بیش از ۳۲۰۰ برنامه-دستگاه ملی و بیش از ۱۰۰۰

برنامه - دستگاه استانی با ۶۳۵ حکم نیازمند اعتبار تطبیق داده‌شده است.

شناخت و تلفیق اجزاء قوانین بودجه

اگر نسبت کل احکام ارتباط داده شده را به ۱۲۶۴ حکم (کل احکام ۱۳۶۵ به جز ۱۰۱ حکم کلی و بسیط) محاسبه

کنیم حدود ۵۰ درصد از احکام (۶۳۵) جهت تحقق، نیاز به اعتبار داشته که از این میان ۳۹ درصد (تمامی

۴۹۲ حکم از دسته‌های مختلف) به اعتبارات متصل شده‌اند.

از میان ۶۳۵ حکمی که «تحقق آن‌ها نیاز حتمی به اعتبار ویژه‌ای دارد» برای ۴۵۱ حکم، معادل ۷۱ درصد، در قانون

بودجه سال ۱۳۹۹ برنامه اجرایی مشخص پیش‌بینی شده است و برای ۲۹ درصد احکام قانون برنامه ششم توسعه و

احکام دائمی در قوانین بودجه، برنامه اعتباری مشخصی در نظر گرفته نشده است. البته این بدان معنی نیست که

این احکام هیچ‌گونه اعتباری یا عملکردی نداشته‌اند؛ بلکه در بسیاری از موارد این احکام از اعتبارات مشخص

و مدونی برخوردار نبوده و به‌آسانی اعتبار اختصاص یافته به این احکام قابل شناسایی نیست.

تلفیق و مقایسه بودجه های چهار سال (ادامه)

سال	تعداد برنامه اجرایی	اعتبار هزینه ای ملی	اعتبار هزینه ای یارانه	اعتبار تملک ملی	اعتبار هزینه ای استانی	اعتبار تملک استانی	جمع کل بررسی شده	مصوب قانون-بدون ضریب خطا	ضریب خطا
۱۳۹۶	۶۳۱	۲,۵۲۷,۳۳۹,۳۳۹	-	۳۱۵,۲۲۸,۷۹۴	۹۲,۲۷۰,۵۳۴	۱۴۵,۵۳۲,۹۶۳	۳,۰۸۰,۳۷۱,۶۳۰	۳,۷۷۲,۸۸۱,۳۳۴	٪۱۸
۱۳۹۷	۶۶۸	۳,۰۰۳,۶۳۳,۹۴۹	-	۳۵۵,۷۲۷,۵۷۴	۱۰۵,۴۳۰,۹۵۹	۹۰,۰۸۸,۴۸۲	۳,۵۵۴,۸۸۰,۹۶۴	۴,۱۳۰,۷۰۶,۶۶۶	٪۱۴
۱۳۹۸	۷۱۱	۳,۶۰۷,۳۹۰,۵۰۹	-	۴۰۳,۲۰۹,۷۶۲	۱۳۰,۸۷۷,۴۵۴	۱۰۰,۴۵۳,۷۶۵	۴,۲۴۱,۹۳۱,۴۹۰	۴,۹۰۶,۶۰۴,۲۵۷	٪۱۴
۱۳۹۹	۷۱۴	۴,۳۸۰,۲۰۶,۳۳۵	۳۰۹,۶۵۲,۸۱۲	۴۸۲,۸۶۲,۸۰۲	۱۳۳,۷۹۸,۹۲۸	-	۵,۳۰۶,۵۲۰,۸۷۷	۶,۰۲۸,۰۹۳,۹۲۱	٪۱۲
برآیند چهارساله	۷۴۲	۱۳,۵۱۸,۵۷۰,۱۳۲	۳۰۹,۶۵۲,۸۱۲	۱,۵۵۷,۰۲۸,۹۳۲	۴۶۲,۳۷۷,۸۷۵	۳۳۶,۰۷۵,۲۱۰	۱۶,۱۸۳,۷۰۴,۹۶۱	۱۸,۸۳۸,۲۸۶,۱۷۸	٪۱۴

تلفیق و مقایسه بودجه های چهار سال

❖ امور ده گانه قوانین بودجه طی چهار سال (از سال ۱۳۹۶ تا سال ۱۳۹۹) به ترتیب شامل ۶۳۱، ۶۶۸، ۷۱۱ و ۷۱۴ برنامه اجرایی بوده است، که در مجموع شامل ۷۴۲ برنامه اجرایی یکپارچه شده طی چهار سال یاد شده می باشند.

❖ سطح پیوندها، ارتباط احکام با برنامه های اجرایی بودجه که به تفکیک دستگاه مشخص شده اند، بوده است.

❖ در این بررسی بیش از ۳۲۰۰ برنامه - دستگاه ملی و بیش از ۱۰۰۰ برنامه - دستگاه استانی با ۶۳۵ حکم نیازمند اعتبار تطبیق داده شده است.

❖ ۳۱، ۶۶۸، ۷۱۱ و ۷۱۴ برنامه اجرایی بوده است، که در مجموع شامل ۷۴۲ برنامه اجرایی یکپارچه شده طی چهار سال یاد شده می باشند.

- کنار هم گذاری (مطابقت) احکام برنامه ششم و احکام دائمی با برنامه های اجرایی قوانین بودجه بر مبنای دستگاه مربوطه
- پیوند برنامه های اجرایی با احکام تا ۱۰ برنامه
- تدقیق رابطه گذاری و پیوند
- نتیجه گیری و تبیین این ارتباط در مرحله اولیه
- تدقیق نهایی نحوه ارتباط احکام با اعتبارات (بار سوم)
- بررسی دوباره احکام بدون اتصال با برنامه های اجرایی (بین بخشی و بین دستگاهی)
- بررسی احکام بدون اتصال با تطابق فعالیت و طرحهای ذیل برنامه
- بررسی اعتبارات مرتبط با احکام در طول سال های برنامه ششم و احکام دائمی

**پیوند و عدم
پیوند**

- ارتباط برنامه و بودجه (سنجش عملکرد اعتباری برنامه برای نخستین بار)
- پیوند اعتبارات در سطح برنامه‌های اجرایی در ۴ سال (برای نخستین بار)
- ارتباط احکام برنامه با اعتبارات ۹۹-۱۳۹۶ (بار نخست)
- خروجی های کلی برآیند کلی کشور-برنامه توسعه ششم و احکام دائمی
- خروجی های کلی - برآیند کلی کشور- اعتبارات ۹۹-۱۳۹۶
- برنامه‌های اجرایی پراهمیت
- پیشنهادها

**خروجی پیوندها-
کار بست**

وضعیت کلیات اعتبارات بودجه در ارتباط با احکام برنامه - ۴ ساله (ادامه)

سال	تعداد برنامه اجرایی	اعتبار هزینه ای ملی	اعتبار هزینه ای یارانه	اعتبار تملک ملی	جمع ملی	اعتبار هزینه ای استانی	اعتبار تملک استانی	جمع کل بررسی شده	مصوب قانون - بدون داراییهای مالی	ضریب خطا
۱۳۹۶	۶۳۱	۲,۵۲۷,۳۳۹,۳۳۹	-	۳۱۵,۲۲۸,۷۹۴	۲,۸۴۲,۵۶۸,۱۳۳	۹۲,۲۷۰,۵۳۴	۱۴۵,۵۳۲,۹۶۳	۳,۰۱۰,۳۷۱,۶۳۰	۳,۷۷۳,۰۰۰,۰۰۰	۱۸٪
	۳۵۵	۲,۱۴۹,۲۶۹,۹۵۶		۲۷۸,۰۹۵,۶۷۷	۲,۴۲۷,۳۶۵,۶۳۳	۶۶,۷۸۸,۸۴۱	۱۰۶,۹۵۰,۸۶۹	۲,۶۰۱,۱۰۵,۳۴۳		
	۵۶,۳٪	۸۵,۰٪	۰,۰٪	۸۸,۲٪	۸۵,۴٪	۷۲,۴٪	۷۳,۵٪	۸۴,۴٪		
۱۳۹۷	۶۶۸	۳,۰۰۳,۶۳۳,۹۴۹	-	۳۵۵,۷۲۷,۵۷۴	۳,۳۵۹,۳۶۱,۵۲۳	۱۰۵,۴۳۰,۹۵۹	۹۰,۰۸۸,۴۸۲	۳,۵۵۴,۸۸۰,۹۶۴	۱۳۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۴٪
	۳۷۵	۲,۵۴۴,۰۱۸,۵۵۸		۳۱۸,۳۵۶,۷۵۰	۲,۸۶۲,۳۷۵,۳۰۸	۷۳,۰۶۵,۲۵۷	۶۳,۹۷۶,۴۴۸	۲,۹۹۹,۴۱۷,۰۱۳		
	۵۶,۱٪	۸۴,۷٪	۰,۰٪	۸۹,۵٪	۸۵,۲٪	۶۹,۳٪	۷۱,۰٪	۸۴,۴٪		
۱۳۹۸	۷۱۱	۳,۶۰۷,۳۹۰,۵۰۹	-	۴۰۳,۲۰۹,۷۶۲	۴,۰۱۰,۶۰۰,۲۷۱	۱۳۰,۸۷۷,۴۵۴	۱۰۰,۴۵۳,۷۶۵	۴,۲۴۱,۹۳۱,۴۹۰	۹۰۷,۰۰۰,۰۰۰	۱۴٪
	۳۹۹	۳,۰۵۸,۵۶۲,۴۴۳		۳۵۷,۰۵۵,۴۲۰	۳,۴۱۵,۶۱۷,۸۶۳	۹۳,۵۶۹,۷۸۹	۶۶,۵۸۰,۴۱۳	۳,۵۷۵,۷۶۸,۰۶۵		
	۵۶,۱٪	۸۴,۸٪	۰,۰٪	۸۸,۶٪	۸۵,۲٪	۷۱,۵٪	۶۶,۳٪	۸۴,۳٪		
۱۳۹۹	۷۱۱	۴,۳۸۰,۲۰۶,۳۳۵	۳۰۹,۶۵۲,۸۱۲	۴۸۲,۸۶۲,۸۰۲	۵,۱۷۲,۷۲۱,۹۴۹	۱۳۳,۷۹۸,۹۲۸	-	۵,۳۰۶,۵۲۰,۸۷۷	۶,۰۲۸,۰۰۰,۰۰۰	۱۲٪
	۳۳۰	۳,۶۱۱,۰۰۳,۸۲۰	۳۰۲,۰۷۸,۵۷۷	۴۲۴,۶۳۷,۵۰۰	۴,۳۳۷,۷۱۹,۸۹۷	۹۴,۴۹۸,۵۷۹	-	۴,۴۳۲,۲۱۸,۴۷۶		
	۴۶,۴٪	۸۲,۴٪	۹۷,۶٪	۸۷,۹٪	۸۳,۹٪	۷۰,۶٪	۰,۰٪	۸۳,۵٪		
برآیند اعتباری ۴ ساله (ارقام این ردیف به هزار میلیارد ریال)	۱۳,۵۱۹	۱۱,۳۶۳	۳۱۰	۱,۵۵۷	۱۵,۳۸۵	۴۶۲	۳۳۶	۱۶,۱۸۴	۱۸,۸۳۹	۱۴٪
	۳۰۲	۱۱,۳۶۳	۳۱۰	۱,۳۷۸	۱۳,۰۴۳	۳۲۸	۲۳۸	۱۳,۶۰۹	-	
	۸۴,۱٪	۹۷,۶٪	۹۷,۶٪	۸۸,۵٪	۸۴,۸٪	۷۰,۹٪	۷۰,۷٪	۸۴,۱٪		

وضعیت کلیات اعتبارات بودجه در ارتباط با احکام برنامه -۴ ساله

در هر سال ردیف اول اعتبارات بررسی شده- ردیف دوم اعتبارات متصل شده- ردیف سوم سهم - ردیف اول اعتبارات بررسی شده

- ردیف دوم اعتبارات متصل شده

- - ردیف سوم سهم اعتبارات متصل شده از کل اعتبارات بررسی شده می باشد.

اول اعتبارات بررسی شده- ردیف دوم اعتبارات متصل شده- ردیف سوم سهم اعتبارات متصل شده از کل اعتبارات بررسی شده می باشد.

ده می باشد.

نمونه برنامه های اجرایی براساس اعتبارات

<p>اعتباری بیش از ۱۵۸ هزار میلیارد تومان بیشترین سهم از اعتبارات قوانین بودجه طی سال های ۹۹-۱۳۹۶</p>	<p>موضوعات: امور حمایتی و توانمندسازی بیمه های اجتماعی پیشگیری و کاهش آسیب های اجتماعی و ارتقاء سرمایه اجتماعی</p>	<p>❖ برنامه توسعه خدمات حمایتی</p>
<p>وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی سازمان بهزیستی کمیته امداد امام خمینی</p>		
<p>اعتباری بیش از ۱۴۶ هزار میلیارد تومان از اعتبارات قوانین بودجه طی سال های ۹۹-۱۳۹۶</p>	<p>موضوعات: سلامت و ارتقای کیفیت زندگی امداد و نجات</p>	<p>❖ برنامه ارائه خدمات درمانی</p>
<p>وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی جمعیت هلال احمر</p>		

پرتکرارترین برنامه‌های اجرایی قوانین بودجه سنواتی طی سال‌های ۱۳۹۹-۱۳۹۶ در انطباق با احکام قانون برنامه ششم توسعه و احکام دائمی (ادامه)

نتایج انطباق احکام قانون برنامه ششم توسعه و احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور با بودجه سنواتی

سال‌های ۹۹-۱۳۹۶ نشان می‌دهد که:

دولت طی چهار سال ابتدائی این برنامه با اولویت قرار دادن موضوعاتی همچون امور حمایتی و توانمندسازی،

بیمه‌های اجتماعی، امداد و نجات و پیشگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی و تصویب بیش از ۱۵۸

هزار میلیارد تومان اعتبار طی این سال‌ها در برنامه توسعه خدمات حمایتی نهایت تلاش خود را در این زمینه انجام

داده است. که بیش از ۹۹ درصد این اعتبار هزینه‌ای بوده است. تکرار بیش از ۶۰ باره این برنامه در احکام

قوانین یاد شده نشان از دغدغه دولت برای اجرایی نمودن اهداف مندرج در برنامه‌های میان‌مدت موضوعات

یاد شده دارد.

پرتکرارترین برنامه‌های اجرایی قوانین بودجه سنواتی

طی سال‌های ۱۳۹۹-۱۳۹۶ در انطباق با احکام قانون برنامه ششم توسعه و

احکام دائمی

برنامه توسعه خدمات بیمه‌ای با اعتباری بیش از ۲۲ هزار میلیارد تومان طی

چهار سال گذشته در موضوعاتی همچون امور حمایتی و توانمندسازی،

بیمه‌های اجتماعی و کشاورزی و منابع طبیعی با ۲۳ بار تکرار از دیگر

برنامه‌های مهم و اولویت‌دار دولت در این سال‌ها بوده‌است.

برنامه‌های اجرایی پر تکرار در انطباق احکام قوانین برنامه ششم توسعه و احکام دائمی

عنوان برنامه اجرایی	موضوع مندرج در اسناد قوانین برنامه ششم توسعه و احکام دائمی	دستگاه اجرایی اصلی مسئول احکام قوانین برنامه ششم توسعه و احکام دائمی	میزان استفاده هر برنامه اجرایی در احکام قانون برنامه ششم توسعه و احکام دائمی	اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۱۳۹۹-۱۳۹۶	اعتبارات هزینه‌ای ۱۳۹۹-۱۳۹۶	جمع کل اعتبار ۱۳۹۹-۱۳۹۶ (میلیون ریال)
توسعه خدمات حمایتی	پیشگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی و ارتقای سرمایه اجتماعی رفاه و تأمین اجتماعی - امور حمایتی و توانمندسازی رفاه و تأمین اجتماعی - بیمه‌های اجتماعی رفاه و تأمین اجتماعی - امداد و نجات	سازمان بهزیستی کشور وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی کمیته امداد امام خمینی جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران	۶۰	1,163,157	1,582,391,303	1,583,554,460
توسعه خدمات بیمه‌ای	رفاه و تأمین اجتماعی - بیمه‌های اجتماعی رفاه و تأمین اجتماعی - امور حمایتی و توانمندسازی کشاورزی و منابع طبیعی	سازمان بهزیستی کشور وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی کمیته امداد امام خمینی وزارت جهاد کشاورزی	۲۳	.	217,029,389	217,029,389
تأمین و توسعه کاربردها و خدمات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	ارتباطات و فناوری اطلاعات	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۲۱	41,856,950	8,688,310	50,545,260
توسعه خدمات حمایتی ایثارگران	رفاه و تأمین اجتماعی - ایثارگران	بنیاد شهید و امور ایثارگران	۱۵	.	409,593,276	409,593,276
برنامه ساماندهی کالبدی شهری و روستایی	عمران روستایی مسکن و شهرسازی	بنیاد مسکن انقلاب اسلامی وزارت کشور وزارت راه و شهرسازی	۱۳	58,015,381	390,986	58,406,367
برنامه ارتقای قدرت دفاعی	دفاع	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	۱۱	.	27,450,028	27,450,028
برنامه ارائه خدمات رفاهی به دانشجویان	آموزش (آموزش عالی)	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۱۱	.	1,815,000	1,815,000
برنامه توسعه امور رفاهی به دانشجویان			۱۱	.	1,064,481	1,064,481
برنامه توسعه امور رفاهی دانشجویان			۱۱	.	3,957,841	3,957,841
برنامه ارائه خدمات رفاهی به دانشجویان			۱۱	.	38,733,583	38,733,583
توسعه خدمات توانبخشی			رفاه و تأمین اجتماعی - امور حمایتی و توانمندسازی رفاه و تأمین اجتماعی - امداد و نجات	سازمان بهزیستی کشور وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی کمیته امداد امام خمینی جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران	۱۱	1,363,719

پرتکرارترین برنامه‌های اجرایی قوانین بودجه سنواتی

امور حمایتی و توانمندسازی ۱۵۸ هزار میلیارد تومان تکرار ۶۰ باره ۹۰ درصد اعتبارات هزینه‌ای ۱۱,۵٪ اعتبارات بررسی شده

بیمه‌های اجتماعی ۲۲ هزار میلیارد تومان تکرار ۲۳ باره ۱۰۰ درصد اعتبارات هزینه‌ای ۱,۶٪ اعتبارات بررسی شده

خدمات بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات ۵ هزار میلیارد تومان تکرار ۲۱ باره ۸۰ درصد اعتبارات تملک ۰,۴٪ اعتبارات بررسی شده

خدمات حمایتی ایثارگران ۴۰ هزار میلیارد تومان تکرار ۱۵ باره ۱۰۰ درصد اعتبارات هزینه‌ای ۲,۹٪ اعتبارات بررسی شده

برنامه‌های اجرایی دارای بیشترین اعتبار در قوانین بودجه سنواتی طی سال‌های ۱۳۹۹-۱۳۹۶ در انطباق با احکام قانون برنامه ششم توسعه و احکام دائمی (ادامه)

برنامه توسعه خدمات حمایتی در موضوعات امور حمایتی و توانمندسازی، بیمه‌های اجتماعی
و پیشگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی و ارتقاء سرمایه اجتماعی با اعتباری بیش از
۱۵۸ هزار میلیارد تومان بیشترین سهم از اعتبارات قوانین بودجه طی سال‌های ۹۹-۱۳۹۶ را به
خود اختصاص داده است. این اعتبار در اختیار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، سازمان
بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی قرار گرفته است تا بر اساس اهداف از پیش تعیین شده در
قوانین برنامه ششم توسعه و احکام دائمی هزینه نمایند.

برنامه‌های اجرایی دارای بیشترین اعتبار در قوانین بودجه سنواتی طی سال‌های ۱۳۹۹-۱۳۹۶ در انطباق با احکام قانون برنامه ششم توسعه و احکام دائمی

برنامه ارائه خدمات درمانی در موضوعات سلامت و ارتقای کیفیت زندگی و امداد و نجات با اعتباری بیش از ۱۴۶ هزار میلیارد تومان رتبه بعدی در سهم از اعتبارات قوانین بودجه سال‌های ۹۶-۹۹ را دارد. دستگاه‌هایی همچون وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران مسئولیت تحقق اهداف مربوطه مندرج در قوانین برنامه ششم توسعه و احکام دائمی را با اعتبار یاد شده برعهده داشته‌اند.

برنامه‌های اجرایی مورد توجه دولت به لحاظ سهم از مجموع اعتبارات مصوب سال‌های ۹۹-۱۳۹۶

عنوان برنامه اجرایی	موضوع مندرج در اسناد قوانین برنامه ششم توسعه و احکام دائمی	دستگاه اجرایی اصلی مسئول احکام قوانین برنامه ششم توسعه و احکام دائمی	میزان استفاده هر برنامه اجرایی در احکام قوانین برنامه ششم توسعه و احکام دائمی	اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۱۳۹۶-۱۳۹۹	اعتبارات هزینه‌ای ۱۳۹۶-۱۳۹۹	جمع کل اعتبار ۱۳۹۶-۱۳۹۹ (میلیون ریال)
توسعه خدمات حمایتی	پیشگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی و ارتقای سرمایه اجتماعی رفاه و تأمین اجتماعی - امور حمایتی و توانمندسازی رفاه و تأمین اجتماعی - بیمه‌های اجتماعی رفاه و تأمین اجتماعی - امداد و نجات	سازمان بهزیستی کشور وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی کمیته امداد امام خمینی جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران	۶۰	1,163,157	1,582,391,303	1,583,554,460
برنامه ارائه خدمات درمانی	سلامت و ارتقای کیفیت زندگی رفاه و تأمین اجتماعی - امداد و نجات	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران	۲	61,851,989	1,398,624,737	1,460,476,726
برنامه راهبری امور دفاعی	دفاع	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	۳	368,600	892,811,121	893,179,721
توسعه خدمات حمایتی نیروهای مسلح	دفاع رفاه و تأمین اجتماعی - بیمه‌های اجتماعی	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	۴	.	731,149,000	731,149,000
برنامه آموزش نیروی انسانی متخصص	آموزش (آموزش عالی) محیط‌زیست	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری سازمان حفاظت محیط‌زیست	۲	61,866,263	449,566,852	511,433,115
توسعه خدمات بیمه درمان	رفاه و تأمین اجتماعی - بیمه سلامت	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۷	3,140,000	410,349,995	413,489,995
توسعه خدمات حمایتی ایثارگران	رفاه و تأمین اجتماعی - ایثارگران	بنیاد شهید و امور ایثارگران	۱۵	.	409,593,276	409,593,276
برنامه انجام مأموریت‌های دفاعی	دفاع	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	۵	.	370,231,382	370,231,382
برنامه تأمین دارو در خدمات درمانی	سلامت و ارتقای کیفیت زندگی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۲	.	314,185,905	314,185,905
توسعه خدمات بیمه‌ای نیروهای مسلح	دفاع	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	۴	.	309,200,000	309,200,000
برنامه راهبری امور انتظامی	امنیت دفاع	وزارت اطلاعات وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	۴	14,611,137	289,778,422	304,389,559
برنامه توسعه حمل‌ونقل جاده‌ای	حمل‌ونقل و هواشناسی	وزارت راه و شهرسازی	۲	243,811,177	23,535,820	267,346,997
برنامه ارائه خدمات بهداشت روستایی	سلامت و ارتقای کیفیت زندگی	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۲	2,585,085	249,970,602	252,555,687

خروجی انطباق

از مجموع **۷۴۲ برنامه اجرایی** یکپارچه شده قوانین سنواتی بودجه **۳۳۰ برنامه اجرایی** در سال ۱۳۹۹ قابلیت اتصال به احکام قوانین برنامه را داشته‌اند.

اگر سهم احکام متصل شده به برنامه‌های اجرایی بودجه را به کل احکام مدنظر قرار دهیم، موضوعات **توسعه عشایری** (دو حکم و دو برنامه غیرتکراری)، **نظام آماری کشور** (سه حکم و دو برنامه غیرتکراری) و **تسهیل تجارت فرامرزی** (سه حکم و دو برنامه غیرتکراری) **با اتصال ۱۰۰ درصد** احکام به برنامه‌های اجرایی بودجه **در رده نخست** قرار دارند.

از مجموع **۴۵۱ حکم متصل شده به برنامه‌های اجرایی بودجه**، موضوعات **کشاورزی و منابع طبیعی** (۴۸ حکم با ۷۴ برنامه اجرایی تکراری و ۳۲ برنامه غیرتکراری)، **دفاع** (۴۳ حکم با ۱۲۶ برنامه اجرایی تکراری و ۴۷ برنامه غیرتکراری)، **امور حمایتی و توانمندسازی** (۳۹ حکم با ۴۶ برنامه اجرایی تکراری و سه برنامه غیرتکراری) رتبه‌های **اول تا سوم را در سهم احکام متصل شده** به کل احکام بخش خود را دارند.

میانگین سهم تعداد برنامه‌های اجرایی قوانین بودجه که به احکام قوانین برنامه

متصل شده ۵۳.۷ درصد تعداد کل برنامه‌های اجرایی بودجه بوده است. این رقم در سال

۱۳۹۹ با ۴۶.۴ درصد کمترین و در سال ۱۳۹۶ با ۵۶.۳ درصد بیشترین میزان انطباق

بین برنامه‌های اجرایی قوانین بودجه با احکام قوانین برنامه‌های توسعه را تجربه کرده است.

در سال ۱۳۹۹، ۸۲.۴ درصد از اعتبارات هزینه‌ای ملی، ۸۸ درصد اعتبارات تملک

دارائی‌های سرمایه‌ای ملی (در مجموع ۸۴ درصد کل اعتبارات ملی) و ۷۱ درصد

اعتبارات هزینه‌ای استانی ارتباط مشخص و قابل‌ردیابی با احکام قانون برنامه ششم

توسعه و احکام دائمی کشور را داشته‌اند.

وضعیت برنامه‌های اجرایی قانون بودجه در ارتباط با احکام برنامه

عنوان	برنامه‌های یکپارچه	برنامه‌های یونیک	برنامه‌های غیر تکراری-فقط یکبار	برنامه‌های تکرار شونده	برنامه‌های تکراری	برنامه‌های متصل-باتکرار
تعداد برنامه‌های اجرایی	۷۴۲	۳۳۰	۱۴۲	۱۸۸	۶۵۸	۹۸۸

تعداد برنامه اجرایی

اتصال ۵۳.۷ درصد تعداد کل برنامه‌های اجرایی به احکام برنامه ششم و احکام دائمی در سال ۱۳۹۹ با ۴۶.۴ درصد کمترین و در سال ۱۳۹۶ با ۵۶.۳ درصد بیشترین

اعتبارات برنامه اجرایی

سال ۱۳۹۹، ۸۲.۴ درصد از اعتبارات هزینه‌ای ملی، ۸۸ درصد اعتبارات تملک دارائی‌های سرمایه‌ای ملی (در مجموع ۸۴ درصد کل اعتبارات ملی) و ۷۱ درصد اعتبارات هزینه‌ای استانی با احکام ارتباط داشته‌اند

مدل پیشهادی

برنامه، مقصود توسعه

چارچوب ارتباطی بین ساختار و عناصر برنامه هفتم توسعه (پیشنهادی)

مطالعات آمایش سرزمین و اسناد بالادستی

تدوین سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه

تدوین برنامه هفتم توسعه

(با رویکرد ارتباط برنامه های اجرایی برنامه و بودجه)

تهیه و تدوین برنامه و بودجه سالانه

اجرای برنامه و بودجه سالانه

وجه تمایز برنامه هفتم توسعه با سایر برنامه‌های توسعه

وضعیت موجود
(برنامه‌های توسعه
پیشین)

تعیین عناوین موضوعات برنامه توسعه توسط
بخش (برنامه جامع)

تنظیم عناوین برنامه‌های اجرایی
توسط بخش

پیش‌بینی منابع و تدوین
احکام مورد نیاز

وضعیت مطلوب
(برنامه هفتم توسعه)

تعیین موضوعات و
اولویت‌های توسعه در کشور

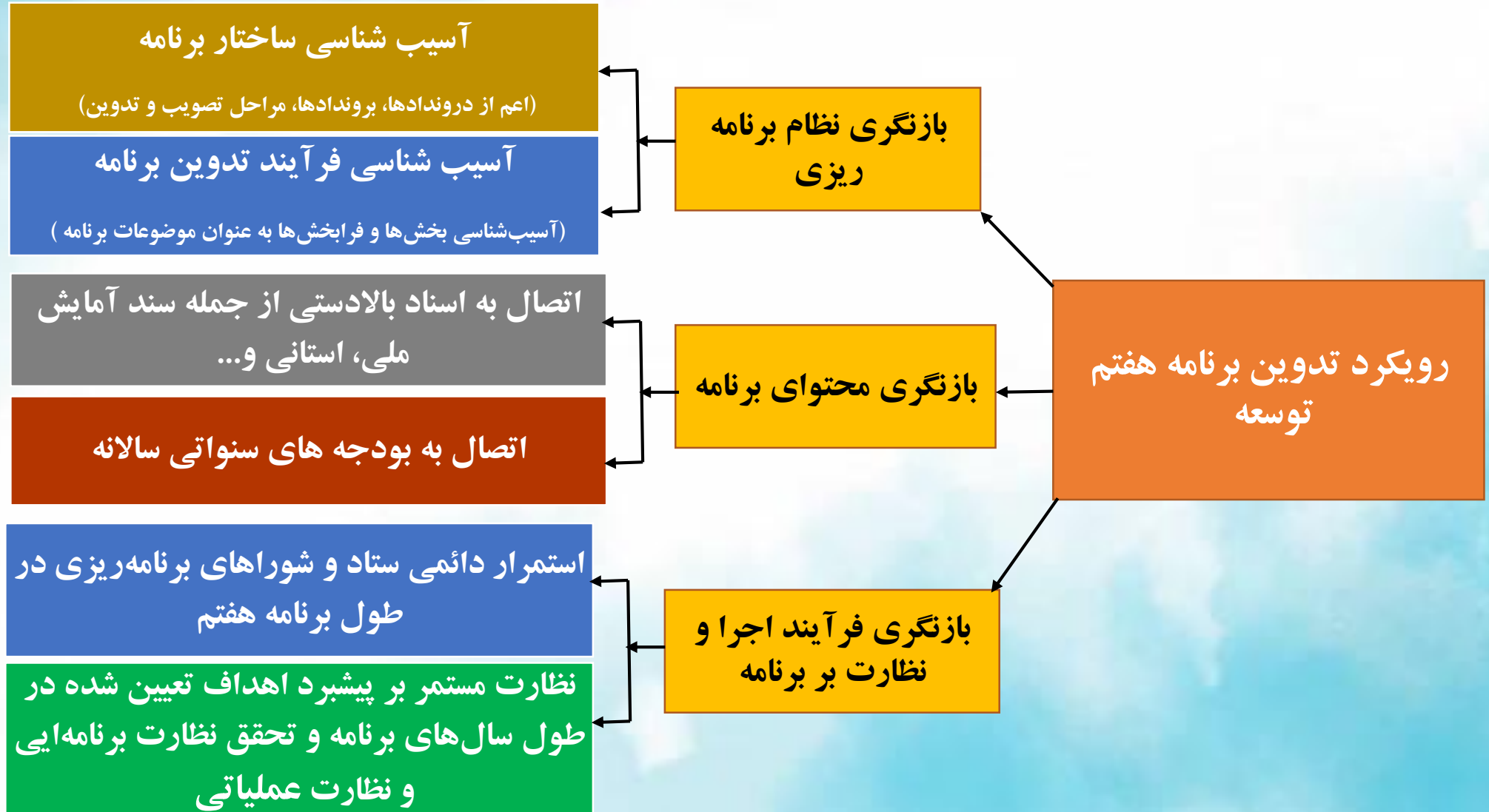
تعیین عناوین بسته‌های
اجرایی (پروگرام‌های)
بخشی و منطقه‌ای بر
اساس تفاوت‌ها و ظرفیت
های مناطق

تعیین عناوین
برنامه‌های اجرایی
اولویت‌های توسعه
در کشور

تدوین برنامه‌های اجرایی
اولویت‌دار بخشی و منطقه‌ای

بازنگری در رویکرد تدوین برنامه هفتم توسعه

استاداروسازی برنامہ های اجرایی قانون برنامہ ششم توسعہ

(استانی)

گام‌های اجرایی برنامه اجرایی استاندارد شده

ردیف	موضوع
۱	تهیه و تنظیم چارچوب دستورالعمل برنامه اجرایی استان
۲	ارسال چارچوب دستورالعمل تهیه برنامه اجرایی به استان‌ها
۳	دریافت درفت اولیه برنامه اجرایی استان‌ها
۴	پیگیری اصلاح برنامه اجرایی استان‌ها در چارچوب دستورالعمل برنامه اجرایی استان‌ها (با ذکر موارد برای اصلاح)
۵	دریافت نسخه نهایی برنامه اجرایی استان‌ها پس از اعمال اصلاحات لازم
۶	استخراج برنامه اجرایی هر یک از استان‌ها
۷	ارسال برنامه اجرایی استخراج شده به امور بخشی سازمان برای اظهار نظر (به تفکیک بخش)
۸	دریافت برنامه اجرایی بخشی پس از اعمال نظر امور بخشی سازمان
۹	انطباق برنامه اجرایی هر یک از استان‌ها با دستورالعمل بودجه استان‌ها
۱۰	استخراج برنامه اجرایی استاندارد شده
۱۱	ارایه برنامه اجرایی استاندارد شده به امور بخشی سازمان و نیز سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها برای اعلام نظر
۱۲	دریافت نظرات استانی و امور بخشی برنامه اجرایی استاندارد شده
۱۳	اعمال نظرات استانی و بخشی در تهیه برنامه اجرایی استاندارد شده
۱۴	تهیه و تدوین برنامه اجرایی استاندارد شده

فراوانی برنامه‌های اجرایی استانی

عنوان	برنامه اجرایی اولیه پیشنهادی	برنامه اجرایی استان‌ها	برنامه اجرایی دستورالعمل بودجه	برنامه اجرایی استاندارد شده استانی	برنامه اجرایی پیشنهادی استان‌ها	برنامه اجرایی استاندارد شده - نهایی (با اعمال نظرات بخش و استان‌ها)
تعداد	۲۱۷۶	۴۵۲	۸۴	۱۷۱	۳۳۰	۱۷۷

نمونه‌ای از مراحل انجام تدوین برنامه‌اجرایی استان‌ها

محورها	زیر محورها	برنامه‌های پیوست ۱ بودجه منطبق با برنامه‌های اجرایی	فراوانی	برنامه اجرایی استان‌ها	برنامه اجرایی استاندارد شده استان‌ها	برنامه اجرایی استاندارد شده استان‌ها بعد از اعمال نظر امور	نظرات و پیشنهادهای معاونت های امور	برنامه اجرایی
		برنامه حفاظت، احیاء و بهسازی زیست بوم های خشکی	۲۳	برنامه حفاظت، احیا و بهسازی زیست‌بوم‌های خشکی	برنامه حفاظت، احیا و بهسازی زیست‌بوم‌های خشکی	برنامه حفاظت، احیا و بهسازی زیست‌بوم‌های خشکی	نظرات و پیشنهادهای معاونت های امور	برنامه اجرایی
		برنامه حفاظت و بهره برداری پایدار از زیست بوم های آبی	۲۱	برنامه مدیریت و نظارت بر پسماندها	برنامه مدیریت و نظارت بر پسماندها	برنامه مدیریت و نظارت بر پسماندها	نظارت بر پسماندها	برنامه مدیریت و نظارت بر پسماندها
		برنامه حفاظت و بهره برداری پایدار از زیست بوم های آبی	۱۷	برنامه حفاظت و بهره برداری پایدار از زیست بوم های آبی	برنامه حفاظت و بهره برداری پایدار از زیست بوم های آبی	برنامه حفاظت و بهره برداری پایدار از زیست بوم های آبی	برنامه حفاظت و بهره برداری پایدار از زیست بوم های آبی	برنامه حفاظت و بهره برداری پایدار از زیست بوم های آبی
		برنامه پایش و مدیریت آلاینده ها	۲۲	برنامه پایش و مدیریت آلاینده ها	برنامه پایش و مدیریت آلاینده ها	برنامه پایش و مدیریت آلاینده ها	برنامه پایش و مدیریت آلاینده ها	برنامه پایش و مدیریت آلاینده ها
		برنامه فرهنگ سازی و ارتقای مشارکتهای مردمی در بهسازی محیط زیست	۶	برنامه حفاظت و صیانت از محیط زیست و کاهش آلودگی ها منتج از فعالیت های صنعتی و معدنی	برنامه پایش و مدیریت آلاینده ها	برنامه پایش و مدیریت آلاینده ها	برنامه پایش و مدیریت آلاینده ها	برنامه پایش و مدیریت آلاینده ها
	محیط زیست	برنامه فرهنگ سازی و ارتقای مشارکتهای مردمی در بهسازی محیط زیست	۶	برنامه اشاعه فرهنگ و اخلاق منابع طبیعی و زیست محیطی	برنامه اشاعه فرهنگ و اخلاق منابع طبیعی و زیست محیطی	برنامه اشاعه فرهنگ و اخلاق منابع طبیعی و زیست محیطی	برنامه اشاعه فرهنگ و اخلاق منابع طبیعی و زیست محیطی	برنامه اشاعه فرهنگ و اخلاق منابع طبیعی و زیست محیطی
	محیط زیست	برنامه فرهنگ سازی و ارتقای مشارکتهای مردمی در بهسازی محیط زیست	۲	حکمرانی مطلوب محیط زیستی	حکمرانی مطلوب محیط زیستی	حکمرانی مطلوب محیط زیستی	حکمرانی مطلوب محیط زیستی	حکمرانی مطلوب محیط زیستی
		برنامه استقرار نظام ارزیابی راهبردی و پایش منابع طبیعی و محیط زیست	۱	برنامه استقرار نظام ارزیابی راهبردی و پایش منابع طبیعی و محیط زیست	برنامه استقرار نظام ارزیابی راهبردی و پایش منابع طبیعی و محیط زیست	برنامه استقرار نظام ارزیابی راهبردی و پایش منابع طبیعی و محیط زیست	برنامه استقرار نظام ارزیابی راهبردی و پایش منابع طبیعی و محیط زیست	برنامه استقرار نظام ارزیابی راهبردی و پایش منابع طبیعی و محیط زیست
		حفاظت و احیای تنوع زیستی کشور	۲	حفاظت و احیای تنوع زیستی کشور	حفاظت و احیای تنوع زیستی کشور	حفاظت و احیای تنوع زیستی کشور	حفاظت و احیای تنوع زیستی کشور	حفاظت و احیای تنوع زیستی کشور
		توسعه اقتصاد کم کربن (توسعه روستایی) (دکتر پوراصغر)		توسعه اقتصاد کم کربن	توسعه اقتصاد کم کربن	توسعه اقتصاد کم کربن	توسعه اقتصاد کم کربن (توسعه روستایی) (دکتر پوراصغر)	توسعه اقتصاد کم کربن
		توسعه اقتصاد کم کربن	۱	توسعه اقتصاد کم کربن	توسعه اقتصاد کم کربن	توسعه اقتصاد کم کربن	توسعه اقتصاد کم کربن	توسعه اقتصاد کم کربن

برنامه اجرایی استاندارد شده (نهایی) – ادامه

برنامه اجرایی استاندارد شده – نهایی (پس از تلفیق با نظرات استان ها و امور بخشی)	زیر محورها	محورها	
برنامه احیاء، حفاظت و بهسازی زیست بوم های خشکی	منابع و محیط زیست	منابع و محیط زیست	فرابخش
برنامه مدیریت و نظارت بر پسماندها			
برنامه احیاء، حفاظت و بهره برداری پایدار از زیست بوم های آبی			
برنامه پایش و مدیریت آلاینده ها			
برنامه احیاء، توسعه و بهره برداری اصولی از جنگل های کشور			
برنامه احیاء، توسعه و بهره برداری اصولی از مراتع کشور			
آبخیزداری و حفاظت آب و خاک			
برنامه تثبیت شن های روان و مقابله با بیابان زایی			

برنامه اجرایی استاندارد شده (نهایی) – ادامه

برنامه توسعه و سازماندهی آموزش رسمی و غیررسمی فنی و حرفه‌ای و مهارتی	آموزش فنی و حرفه‌ای	آموزشی
برنامه آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای		
برنامه آموزش متوسطه کار و دانش		
برنامه فضاهای آموزشی و کمک آموزشی در حوزه پزشکی		
برنامه توسعه و ساماندهی زیرساخت‌های آموزش و پرورش		
برنامه تامین و ساماندهی زیرساخت‌های آموزش عالی	آموزش عالی	
برنامه آموزش نیروی انسانی متخصص		
برنامه ارتقاء کیفیت فعالیت‌های آموزشی		
پیشبرد و پایش مأموریت گرا کردن موسسات آموزش عالی و پژوهشی		
برنامه ارتقاء کیفیت فعالیت آموزشی		
برنامه توسعه فن‌آفرینی	آموزش عمومی (آموزش و پرورش)	
برنامه توسعه همکاری‌های علمی، فرهنگی و آموزش بین‌الملل در آموزش عالی		
برنامه حمایت از جذب دانشجوی بین‌المللی برای دانشجویان خارجی		
برنامه بهبود خدمات رفاهی، فرهنگی و ورزشی دانشجویی		
برنامه آموزش ابتدایی		
آموزش استثنایی		
برنامه آموزش دوره اول متوسطه		
برنامه آموزش دورم دوم متوسطه نظری		
برنامه راهبری نوسازی، توسعه، مقاوم سازی و تجهیز مدارس		
برنامه راهبری توسعه مدارس غیردولتی و مشارکتهای مردمی		
برنامه توانمندسازی دانش آموزان و معلمان	علم و فناوری	
برنامه تقویت کیفیت آموزش های مجازی و نظارت بر محتوا و شیوه اجرا		
برنامه توسعه عادلانه زیرساخت های آموزش های مجازی		
برنامه تقویت آموزش‌های شهروندی و مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی		
برنامه حمایت و تقویت پژوهش و فناوری و توسعه بخش های دولتی و غیردولتی و حمایت از انتشار دستاوردهای پژوهشی و فناورانه		
برنامه توسعه و انطباق فعالیت‌های دانش بنیان با مزیت سنجی منطقه ای و بهره‌گیری از تفکر دانشی و ایده های نوآورانه		

برنامه اجرایی استاندارد شده (نهایی) – ادامه

<p style="text-align: center;">آب</p>	<p>برنامه احیاء و بهبود بهره‌برداری و حفاظت از منابع آب سطحی و زیرزمینی</p> <p>برنامه مطالعات پایه منابع و تامین آب</p> <p>برنامه مهندسی رودخانه‌ها و سواحل</p> <p>برنامه عرضه آب</p> <p>برنامه توسعه منابع آب در حوزه‌های آبریز رودخانه‌های مرزی و مشترک</p> <p>برنامه بهسازی و توسعه تاسیسات آب و فاضلاب و بازچرخانی آب</p> <p>برنامه ارتقاء بهره‌وری آب در بخش‌های مختلف</p> <p>برنامه تنظیم بازار داخلی</p>
<p style="text-align: center;">بازرگانی</p>	<p>برنامه تنظیم بازرگانی خارجی و توسعه صادرات کالاها و خدمات</p> <p>برنامه افزایش بهره‌وری و رقابت‌پذیری در نظام توزیع کالا و خدمات</p> <p>برنامه توسعه، تجهیز و تکمیل زیرساخت‌های مرتبط با بازرگانی (زیربناهای بازرگانی، قطب‌ها، کریدورها و ...)</p> <p>برنامه توسعه و تکمیل ساختارها، خوشه‌ها، زنجیره‌ها و شبکه‌های بازرگانی</p> <p>برنامه حمایت از تسهیل و توسعه تجارت داخلی و خارجی و تنظیم قوانین و مقررات موردنیاز</p> <p>برنامه بهبود فضای کسب و کار</p> <p>پشتیبانی از برند سازی و تجاری سازی محصولات داخلی و ایجاد هلدینگ و بنگاه‌های صادرات محور</p> <p>ایجاد، توسعه و حمایت از بنگاه‌های تولیدی خرد، کوچک و متوسط</p> <p>برنامه توسعه و ساماندهی پایانه‌های مرزی</p>
<p style="text-align: center;">تولیدی</p> <p style="text-align: center;">صنعت و معدن</p>	<p>برنامه ایجاد و توسعه صنایع، معادن و زیرساخت‌های صنعتی و معدنی</p> <p>برنامه پشتیبانی از تولید مواد معدنی دارای ارزش افزوده بالا با صدور مجوزهای معدنی و حقوق دولتی و اکتشاف منابع معدنی</p> <p>برنامه طرح تامین زیرساخت‌های شهرک‌ها، نواحی صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی (ناحیه صنعتی)</p> <p>برنامه ارتقای بهره‌وری معادن (شناسایی قابلیت‌های معدنی جدید، جذب فن‌آوری‌های نوین و ...)</p> <p>برنامه توسعه، تکمیل و تجهیز زنجیره‌ها، خوشه‌ها، تعاونی‌ها و واحدهای فعال و نیمه فعال صنعتی</p> <p>برنامه ایجاد، توسعه، تجهیز و تکمیل زیرساخت‌ها، امکانات و تسهیلات مورد نیاز توسعه معادن</p> <p>برنامه ایجاد، توسعه، تجهیز و تکمیل زیرساخت‌ها، فضاها و تسهیلات مرتبط با صنایع</p> <p>توسعه دریا محور پایدار استان (ایجاد و توسعه و تجهیز صنایع دریایی، فرا ساحل و اسکله‌های تخصصی صادراتی)</p> <p>ایجاد پایگاه اطلاعات مکانی معادن استان (کاداستر معادن)</p>
<p style="text-align: center;">کشاورزی</p>	<p>برنامه نظارت بر اجرای استاندارد</p> <p>برنامه افزایش تولید آبزیان پرورشی</p> <p>برنامه افزایش تولید محصولات دام و طیور</p> <p>برنامه افزایش تولید محصولات باغی</p> <p>برنامه بررسی، کنترل و پایش بیماری‌های واگیر و قرنطینه‌ای دام، طیور و آبزیان</p> <p>برنامه توسعه شبکه‌های آبیاری و بهبود بهره‌وری آب در عرصه کشاورزی</p> <p>برنامه کنترل و مبارزه با آفات و بیماری‌های گیاهی و علف‌های هرز</p> <p>برنامه واگذاری و ساماندهی مالکیت و صدور سند اراضی کشاورزی</p> <p>برنامه ترویج و توانمندسازی جوامع محلی و بهره‌برداران</p> <p>برنامه افزایش تولید محصولات زراعی</p> <p>برنامه تامین آب کشاورزی</p> <p>برنامه توسعه مکانیزاسیون کشاورزی</p> <p>برنامه تنظیم بازار داخلی محصولات کشاورزی</p> <p>برنامه توسعه پرورش زنبورداری</p> <p>برنامه توسعه صنعت پرورش اسب و سوارکاری</p>

برنامه اجرایی استاندارد شده (نهایی) – ادامه

برنامه توسعه فن آفرینی	ارتباطات و فناوری اطلاعات	
برنامه افزایش ظرفیت پهن باند زیر ساخت شبکه ملی اطلاعات		
برنامه توسعه زیرساختها و فناوریهای بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات		
برنامه ارتقاء امنیت فضای ارتباطات و فناوری		
برنامه توسعه امور برق	انرژی	
برنامه توسعه گازرسانی در بخش صنعتی و واحدهای تولیدی		
برنامه توسعه گازرسانی در بخش شهری و روستایی		
برنامه توسعه امور انرژی		
برنامه افزایش بهره‌وری در تولید، انتقال و توزیع انرژی		
برنامه توسعه بازار انرژی های تجدید پذیر		
برنامه توسعه دریامحور پایدار استان با تولید انرژی از دریا		
برنامه بهسازی، نوسازی و نظارت بر شبکه‌های انتقال و توزیع انرژی		
برنامه توسعه انرژی های نوین و تجدید پذیر		
برنامه ارائه خدمات هواشناسی		حمل و نقل
برنامه توسعه علوم هواشناسی و اقلیم شناسی		
برنامه توسعه ، ارتقا و نگهداری حمل و نقل جاده ای و محورهای ارتباطی		
برنامه توسعه و ارتقای حمل و نقل هوایی		
برنامه توسعه ، ارتقا و نگهداری حمل و نقل ریلی		
برنامه توسعه خدمات لجستیکی حمل و نقل		
برنامه توسعه و تجهیز حمل و نقل دریایی		
برنامه بهبود و توسعه سامانه های حمل و نقل عمومی		
برنامه ارائه خدمات و زیرساخت های شهری، روستایی و عشایری	مسکن، عمران شهری، روستایی و عشایری	
برنامه حمل و نقل شهری و روستایی		
برنامه ساماندهی عشایر		
برنامه ساماندهی کالبدی - فضایی سکونتگاه ها		
برنامه راهبری نظام فنی و اقتصادی شهری و روستایی		
برنامه توسعه شبکه و ارائه خدمات آب شهری و روستایی		
برنامه توسعه شبکه فاضلاب شهری و روستایی		
برنامه ساماندهی نواحی خاص		
برنامه بهسازی بافت ناکارآمد، فرسوده و اسکان غیررسمی		

برنامه اجرایی استاندارد شده (نهایی) – ادامه

<p>برنامه ارائه خدمات نقشه برداری و اطلاعات مکانی و SDI</p>	<p>عمومی</p>	
<p>برنامه تامین، احداث، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمانها، اماکن و ماشین آلات</p> <p>برنامه توسعه دولت الکترونیک</p> <p>برنامه اظهار نظر پزشکی قانونی</p> <p>برنامه اقدامات تأمینی و تربیتی</p> <p>برنامه کنترل و تأمین امنیت مرزها</p> <p>برنامه حفظ نظم و امنیت داخل و خارج شهرها</p> <p>برنامه ایجاد، توسعه، تکمیل و تجهیز امکانات و زیرساخت های مورد نیاز در مدیریت بحران</p> <p>برنامه هدایت، راهبری، پایش و شناسایی تهدیدات و مصون سازی و کاهش آسیب پذیری مردم، زیرساخت ها و کانون های جمعیت و فعالیت و استمرار خدمات ضروری</p> <p>برنامه جامع پدافند غیرعامل و مدیریت بحران</p> <p>برنامه توسعه توانمندی های اجتماعی و پیشگیری از آسیب های اجتماعی</p>	<p>حقوقی و قضایی و دفاعی و امنیتی</p>	<p>عمومی، حقوقی قضایی</p>
<p>برنامه حمایت از فعالیت های فرهنگی، هنری، دینی استانها</p> <p>برنامه گسترش و بهسازی کتابخانه های عمومی</p> <p>برنامه توسعه رسانه های شنیداری و دیداری</p> <p>برنامه حمایت از حوزه های علمیه و مدارس علوم دینی</p> <p>برنامه هدایت، اطلاع رسانی و تبلیغات دینی - برنامه برگزاری مسابقات قرآنی و دینی</p> <p>برنامه حفظ و ارتقاء فعالیتهای فرهنگی - دینی مساجد</p> <p>برنامه ارتقاء فرهنگ عمومی</p> <p>برنامه تقویت و حفظ و اشاعه ی آداب و رسوم و سنن فرهنگی استان</p> <p>برنامه توسعه زیرساخت هاو فعالیت های اجتماعی - فرهنگی و هنری</p> <p>برنامه راهبری، نظارت و اداره موقوفات کشور</p> <p>برنامه راهبری، نظارت و اداره امور بقاع و اماکن مذهبی</p> <p>آموزش دوره اول و دوم متوسطه فنی و حرفه ای</p> <p>توسعه و نشر کتابخوانی</p> <p>حمایت و راهبری فعالیت های تبلیغ و ترویج قرآن کریم</p> <p>حمایت و ارتقاء مطبوعات محلی و استانی</p> <p>حمایت و گسترش آثار سینمایی و سمعی و بصری</p> <p>پژوهش های کاربردی در امور فرهنگی، هنری و رسانه ای</p> <p>برنامه ساماندهی و ارتقای فعالیت های فرهنگی - دینی</p> <p>برنامه تعمیق و توسعه ادبیات و هنر دینی و انقلابی</p>	<p>فرهنگ، هنر و رسانه</p>	<p>فرهنگی</p>
<p>برنامه اکتشاف باستان شناختی و تاریخی</p> <p>برنامه تامین حفاظت مرمت و معرفی اشیا و آثار و بناهای فرهنگی و طبیعی و تاریخی</p> <p>برنامه حمایت از طراحی، تولید و صادرات صنایع دستی</p> <p>برنامه گسترش خدمات موزه ای و پشتیبانی فنی و حفاظتی</p> <p>برنامه توسعه گردشگری داخلی و جذب گردشگران خارجی</p> <p>برنامه بررسی، شناسایی آثار، بناها، بافت ها و محوطه های باستان شناختی و تاریخی</p> <p>برنامه حمایت از توسعه صادرات صنایع دستی</p> <p>برنامه توسعه سرمایه گذاری گردشگری و توسعه گردشگری پایدار و الکترونیک</p>	<p>میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری</p>	

برنامه اجرایی استاندارد شده (نهایی) – ادامه

برنامه ارائه خدمات اجتماعی، فرهنگی، ورزشی، بیمه‌ای، حمایتی، درمانی و توانبخشی به ایثارگران	رفاه، تأمین و سرمایه اجتماعی	
برنامه توسعه خدمات حمایتی، توانبخشی، بهداشتی و درمانی امداد و نجات		
برنامه توسعه کارآفرینی و اشتغال		
برنامه توانمندسازی نیازمندان و اقشار آسیب پذیر		
برنامه ارائه خدمات درمان، بیمه ای، توانبخشی، کاهش آسیب معتادان و خدمات حمایتی خانواده و زنان سرپرست خانوار و بد سر پرست و کودکان و نوجوانان تحت پوشش بهزیستی		
برنامه توسعه و توانمندسازی تعاونی ها و ظرفیت‌های بخش خصوصی		
برنامه توسعه خدمات حمایتی - مستمری، طرح اشتغال، برنامه های فرهنگی و ورزشی معلولان	زنان و خانواده	
برنامه حمایت از خانواده و زنان سرپرست خانوار		
برنامه حمایت از آموزش و اشتغال زنان		
برنامه حمایت از سازمان های مردم نهاد و کانون های فرهنگی و اجتماعی در حوزه زنان و خانواده	رفاه و تأمین اجتماعی	
برنامه ارائه خدمات بهداشت شهری		
برنامه ارائه خدمات بهداشت روستایی		
برنامه ارائه خدمات درمانی		
برنامه ارائه خدمات فوریت‌های پزشکی پیش بیمارستانی		
برنامه ارتقاء سلامت خون و فرآورده‌های خونی		
برنامه توسعه زیر ساخت ها و تکمیل فضاهای بهداشتی و درمانی		
برنامه تامین داروهای مورد نیاز مراکز خدمات جامع سلامت		
برنامه ارتقای سلامت روانی، اجتماعی		
برنامه مبارزه، پیشگیری و کنترل دخانیات		
برنامه پیشگیری و تشخیص بیماری هایی مثل سرطان، تالاسمی، آسم، ایدز و ...		
برنامه اجرای امنیت غذا و تغذیه		
برنامه ارتقاء نظام مراقبت در بلايا		
برنامه غربالگری دانش آموزان		
برنامه مدیریت بیماری ها		
برنامه مدیریت بحران در حوادث غیر مترقبه		
برنامه گسترش ورزش همگانی		
برنامه ورزش و سلامت دانش آموزان		
برنامه حمایت و هدایت امور فرهنگی و تربیتی و تقویت سرمایه اجتماعی جوانان		
برنامه ایجاد، توسعه، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاهای ورزشی		
برنامه توسعه ورزش بانوان		
برنامه حمایت از توسعه ورزش قهرمانی		
برنامه پژوهش های کاربردی در امور ورزش و جوانان		
برنامه ایجاد تغییرات نهادی و اصلاح و تقویت سیاست گذاری ها مبتنی بر طرح آمایش سرزمین	بخش مدیریت نهادی	
برنامه توانمندسازی و بهره گیری حداکثری از ظرفیت مشارکت مردمی در اداره امور		

بِسْمِ